

Catalunya Cristiana

Setmanari d'informació
i de cultura religiosa
ANY XXXVIII | NÚM. 2028
2,90 € | 5 AGOST 2018

Agustí Codinach

P. 3, 8-11

Reinventar-se

Orientacions davant la secularització

VÍCTOR CODINA

«A Medellín es comença a realitzar el somni
de Joan XXIII d'una Església dels pobres»

P. 20-21

Club més Amics

Associació Amics de Catalunya Cristiana i Ràdio Estel

Contacte

Tel. 934 092 700

info@clubmes.cat

www.clubmes.cat

DEL 20 AL 29 D'AGOST

DEL 28 D'AGOST AL 6 DE SETEMBRE

Jordània

DEL 3 AL 13 DE DESEMBRE

PELEGRINATGE A TERRA SANTA

Camí de fe, cultura i història

DEL 10 AL 14 DE SETEMBRE

PELEGRINATGE A ASTÚRIES

Any Jubilar Marià al Santuari de Covadonga,
Jubileu a Santo Toribio de Liébana

DEL 24 DE SETEMBRE

a l'1 D'OCTUBRE

PELEGRINATGE a la PULLA

El sud d'Itàlia més autèntic i santuari Pare Pius

DEL 8 AL 19 D'OCTUBRE

SUD-ÀFRICA

El gresol multiracial més austral

DEL 13 AL 22 D'OCTUBRE

REGNES DE L'HIMÀLAIA: NEPAL I BUTAN

DEL 23 AL 30 DE NOVEMBRE

PALAU MINOICS I MONESTIRS DE CRETA

NOVEMBRE

DESEMBRE

NOVA YORK Llums de Nadal

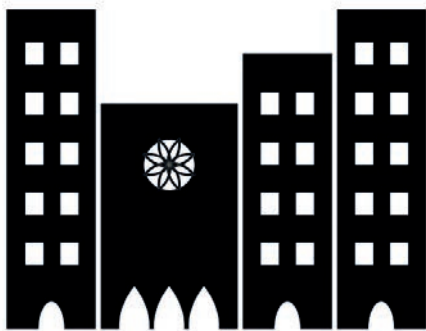
ALPS ITALIANS Pessebres dels Alps

Pep Daudé / Sagrada Família

Club⁺amics

Organització tècnica

Ruth Travel GC 1478

Secularització i secularisme

És un lloc comú afirmar que, més que una època de canvi, vivim un canvi d'època. Estan emergint uns temps nous: els avenços científics ràpids, les noves maneres de comunicar-nos, de relacionar-nos, de conèixer, la *gentrificació*, la immediatesa, la mobilitat, la tendència creixent a viure en grans ciutats, l'impacte que exerceixen els famosos en les masses, l'utilitarisme, el debilitament dels referents, venen acompanyats des de fa anys d'una creixent secularització.

Per als historiadors *secularització* vol dir, en rigor, la separació entre l'Església i l'Estat. Però aquest procés està relacionat amb un fenomen més ampli: el secularisme (de secular: «mundà», «terrenal», per oposició a espiritual), que s'entén com la tendència a ignorar o a negar els principis de la fe i la religió en la interpretació del món i de l'existència. Un món on Déu no hi és (ateisme teòric i pràctic, agnosticismes, escepticisme...) o bé ha creat el món i se'n desentén (teisme). En deriva el sistema moral laic (introduït a mitjans del segle XIX per George Jacob Holyoake) que interpreta i ordena la vida d'acord amb els principis de la raó, sense recórrer a la fe en Déu.

L'historiador de l'espiritualitat Melquiades Andrés Martín, prevere (1916-2014), els darrers anys de la

seua vida afirmava que la secularització ja no li importava, que el que volia saber era on havien marxat les persones quan havien abandonat l'Església per anar-les a cercar. Es referia als nous fòrums, a les grans superfícies, als estadis, als platós de televisió... El movia la compassió del Senyor quan es mirava les multituds i constatava que eren «com ovelles sense pastor».

En aquesta mateixa línia, en aquest número de *Catalunya Cristiana*, Joan Estruch, Miquel Calsina i Daniel Palau, de la mà de la cap de redacció Carme Munté, reflexionen amb honestat des de la sociologia i la pastoral sobre aquest fenomen complex i alhora donen pistes perquè aquest context, gens fàcil, esdevingui una oportunitat enriquidora.

Contingut

03	Editorial
05	La setmana
06	Opinió
08	En primer pla
12	Opinió
15	Vida eclesial
22	Doble perspectiva
24	Rutes espirituals
27	Sortim!
28	La veu dels Pastors
30	Bíblia
32	Litúrgia
34	Espai lectors
36	Cultura
39	Laudato Si
41	Cultura
46	Agenda
47	Des del carrer

El Misteri de la Selva

PÀGINA 18

32
Edith Stein

41
Neutrins

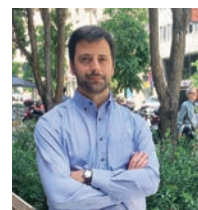
El Papa, amb Grècia i Laos

PÀGINA 16

Patrimoni sacre en vacances

PÀGINA 36

47
Fake news

La setmana en tuits

CARDENAL WILFRID FOX NAPIER
@CARDINALNAPIER
Arquebisbe de Durban (Sud-àfrica)

M'encanta i respecto Nelson Mandela, perquè 1) va tractar tothom amb amor i respecte; 2) va reconèixer la primacia de Déu; 3) va posar Sud-àfrica i cada sud-africà primer! Així, realment podem celebrar amb els que n'han destruït el seu llegat per la cobdícia i la corrupció?

CARDENAL LLUÍS MARTÍNEZ SISTACH
@SISTACHCARDENAL
Arquebisbe emèrit de Barcelona

Tots estem al costat dels morts i ferits a causa de l'incendi forestal a Grècia. Horrible encara més si hagués estat provocat. Prego per les víctimes i les seves famílies.

FRA JAVIER GARZA
@JAVIEROFMCAP
Caputxí

L'Església de Nicaragua @CENicaragua respon amb la pregària #PregarEnXarxa als insults del règim d'Ortega.

ELISE HARRIS @EHARRIS_IT
Periodista

#PapaFrancesc ha acceptat la renúncia del bisbe Juan José Pineda Fasquelle com a auxiliar de Tegucigalpa, #Hondures, arran de les denúncies de mala conducta sexual i financera a l'arxidiòcesi, encapçalada pel cardenal Oscar Rodríguez Maradiaga, membre del C9 del Papa.

Zoom

EDUARD BRUFAU

Cada estiu Grècia pateix nombrosos incendis forestals, però els d'enguany són els més mortífers que es recorden: més de 80 morts, uns 170 ferits i desenes de desapareguts. La insuficiència dels mitjans, la poca prevenció i la feblesa econòmica del país expliquen en bona part la conseqüència tràgica dels focs. En el moment de tancar aquesta edició alguns dels incendis continuaven actius.

Freqüències

106.6 FM

Comarques de Barcelona: Barcelonès, Vallès Oriental, Vallès Occidental, Baix Llobregat, Anoia, Alt Penedès, Selva i Maresme

93.7 FM

Catalunya central: Bages, Osona, Solsonès, Berguedà, Segarra, Anoia, Conca de Barberà, Alt Camp i Vallès Occidental

100.6 FM

Comarques de Tarragona: Alt Camp, Conca de Barberà, Alt Penedès, Baix Penedès, Tarragonès, Garrigues, Priorat, Ribera d'Ebre i Garraf

103.4 FM

Comarques de Girona: Alt Empordà, Pla de l'Estany, Garrotxa, Gironès, Baix Empordà, Osona i Selva

90.1 FM

Tortosa: Baix Camp, Priorat, Ribera d'Ebre, Baix Ebre i Montsià

96.8 FM

El Garraf: Garraf i Baix Penedès

98.4 FM

Vic: Osona

91.5 FM

Lleida

104.4 FM

La Cerdanya

105.0 FM

La Seu d'Urgell - Terres de Ponent: Urgell, Pla d'Urgell, Alt Urgell, Noguera i Segarra

106.0 FM

Era Val d'Aran

107.5 FM

Principat d'Andorra

L'efemèride de la setmana

10 d'agost del 1964:

Pau VI publica l'encíclica *Ecclesiam suam*.

VALENTÍ MISERACHS, prev.
Mestre de la capella de Santa Maria la Major

El Concili Vaticà II va fer molt bé de «canonitzar» l'ús de les llengües vives en la litúrgia, però la intenció no era arraconar el llatí

PENSANT-HO MILLOR

La pràctica utilitat

He tingut la joia de participar recentment en la missa solemne de cloenda del Congrés Internacional dels *Pueri Cantores* a la basílica de la Sagrada Família. Una celebració remarcable sota molts punts de vista, talment que no cal entretenir-se gaire a subratllar coses que són prou evidents: el valor del cant en l'educació humana i cristiana del jovent, la bellesa de la litúrgia solemne i cantada per quatre mil veus escampades en la immensitat de la basílica gaudiniana, etc. Ara només voldria reflexionar uns moments sobre el problema que es presenta en una celebració d'aquest tipus, que congrega gent de les quatre parts del món, però que se celebra en un lloc concret, en un país concret, que gaudeix d'una llengua i d'una cultura concretes. Una situació semblant es produeix, és clar, en les celebracions a Sant Pere del Vaticà i en altres centres de caire «internacional». La cosa se sol resoldre donant una certa preponderància a la llengua local, amb la incorporació de lectures, cants i monicions en les principals llengües del món, o que en aquella determinada celebració han de ser tingudes particularment en compte.

Molt bé. Però és que hi ha una solució magnífica, d'una vigència indiscutible, i que la celebració que comentem ha demostrat a bastament, i és el recurs a la llengua llatina, instrument que manifesta i ajuda a crear la unitat de l'Església, o, almenys, de l'Església catòlica «occidental», que no és pas la minoria! El Concili Vaticà II va fer molt bé a «canonitzar» l'ús de les llengües vives en la litúrgia. Però no es pot dir sense temeritat que tingués la intenció d'arraconar el llatí, com de fet ha succeït, amb un zel digne de millor causa. La instrucció *Musicam sacram* de 1967 diu ben clar: «Que l'ús de la llengua llatina es conservi, salvant drets particulars, en els ritus llatins.» Demana també que «els fidels sàpiguin recitar i cantar, també en llatí, les parts de l'Ordinari de la Missa». I que «on convergeixen fidels de diverses llengües, que es conservi almenys una missa en llatí».

Si no ens convencen les normes, ens hauria de convèncer si més no la pràctica utilitat, cosa que ni les mateixes basíliques papals no tenen prou en compte, car s'hi rellesca bo i fent l'orni vers una progressiva i lamentable «italianització».

UN NOU LLINDAR

Què hi veus enmig del mar?

SEBASTIÀ
TALTAVULL ANGLADA
Bisbe de Mallorca

Una pregunta que prové del cor de la Bíblia, formulada des de la muntanya del Carmel, que mira el mar Mediterrani i banya les seves costes i les nostres. «Què hi veus enmig del mar?» Hi veiem moltes i molt diverses realitats que xoquen unes contra les altres. Els diaris ho mostraven: un vaixell atapeït d'immigrants desitjant tocar terra i al davant una luxosa embarcació fruit de l'oci i les vacances. Dos mons contraposats que fan veure que un mateix hàbitat és espai de vida i, alhora, lloc de risc i cementiri que està enterrant milers de persones que fugen de la fam, de la injustícia, de la guerra, esclaus de les màfies organitzades que s'aprofiten de la seva desesperació.

La festa de la Mare de Déu del Carme ens ha conduït a llegir amb ulls de fe una vegada més aquesta realitat. El desig que compartim és que aquest mar Mediterrani sigui un espai de vida i dignitat, font de riquesa i d'intercanvi cultural, lloc d'acollida de tants que el transiten i gaudeixen de la seva bellesa i clima, un turisme digne dels qui ens visiten i dels qui els rebem. El repte és fer-ne l'ocasió d'un treball decent i de sana oferta, no un mitjà més d'explotació, el moment de crear un estil més humanitari. Fa

Sempre estarem a favor d'aquests «bons samaritans» que no tenen por i salven vides, arriscant les seves

uns dies, un titular dels nostres diaris deia textualment que «la meitat dels immigrants creuen que els mallorquins no els tracten bé».

Enmig del drama dels refugiats i mirant aquest Mar Nostre, hem contemplat, d'altra part, el drama dels rescats realitzats per l'ONG Open Arms, transportant una camerunesa a les nostres Illes, juntament amb dos immigrants morts que no van superar la tragèdia. Havien salvat un gran grup, però també n'havien vist morir molts. A l'extrem més enllà, també més de mil intentaven arribar a la costa. Tots ens demanem: què podem fer? Però també per què hi ha governs que tanquen les portes i fins i tot posen en perill la vida de persones que s'entreguen a salvar tanta gent ferida en el camí de la desesperació? No ho acabem d'entendre! Així i tot, sempre estarem a favor d'aquests «bons samaritans» que no tenen por i salven vides, arriscant les seves.

Reptes i oportunitats de la secularització

L'Església catòlica afronta el repte de l'abandonament de la pràctica religiosa

Turistes davant de l'església Mare de Déu de Betlem, a la Rambla.

JOAN ESTRUCH

«S'ha estès enormement, especialment entre la població jove, l'analfabetisme i la indiferència religiosa»

Tot sovint ens referim a Catalunya com una societat secularitzada. Però aquest terme que fem servir a tort i a dret, què significa exactament? En la seva conferència *Àngels i dimonis de les grans ciutats*, amb motiu del Congrés Internacional de Pastoral de les Grans Ciutats, celebrat a Barcelona el 2014, el sociòleg Manuel Castells formulava la qüestió clau per entendre la secularització: «Les institucions religioses majoritàries estan en crisi de legitimitat, en particular l'Església catòlica.»

És la tesi que desenvolupa Joan Estruch, que ha estat catedràtic de Sociologia a la Universitat Autònoma de Barcelona i director del grup de recerca ISOR (Investigacions en Sociologia de la Religió): «Una societat secular és aquella en la qual les institucions religioses deixen de tenir un paper clau a quatre nivells: l'articulació de les creences, la defensa dels valors dominants, la preservació de la cohesió social i la construcció de la identitat personal dels individus.»

També Miquel Calsina, prevere del bisbat de Girona i professor de Sociologia a la Universitat Ramon Llull, coincideix amb la definició: «Podem considerar la secularització com la caiguda de la pràctica

religiosa i la pèrdua d'influència de les creences religioses a l'hora de determinar les opcions individuals i col·lectives en els diferents aspectes de la vida.»

Abandonament de la pràctica religiosa

Una de les conseqüències directes és que a la societat catalana les pràctiques i els rituals religiosos, les expressions tradicionals de la religiositat han entrat en crisi. I així, l'any 2017, només un 12% dels matrimonis celebrats a Catalunya van ser catòlics, mentre que segons una enquesta de desembre del 2017 del CIS (Centre d'Investigacions Sociològiques), un 57% dels catalans es declarava catòlic, però només un 7,1% manifestava anar a missa gairebé tots els diumenges i festius.

Segons Joan Estruch, hi ha moltíssims indicadors del procés de secularització que servien per precisar quantitativament la dimensió del fenomen, però ell n'exposa dos de qualitatius: «S'ha estès enormement, especialment entre la població jove, d'una banda, l'analfabetisme religiós i, de l'altra, la indiferència religiosa i, per tant, la sensació que la religió no té res a dir-nos.»

MIQUEL CALSINA

«Estem davant d'una oportunitat per repensar les formes de transmetre, de viure i de testimoniar l'Evangelí»

DANIEL PALAU

«L'Església ha d'escoltar, apropar-se i deixar-se tocar per la realitat, que és molt més que una idea, un discurs o un projecte»

Un fenomen ràpid

Tant Miquel Calsina com Joan Estruch situen l'eclosió de la secularització a Catalunya cap als anys seixanta. «En el cas de Catalunya i Espanya, les darreres dècades han significat un punt d'inflexió molt considerable», exposa Calsina, «hem passat molt ràpidament d'un catolicisme sociològic a un context de postcatolicisme, en el sentit que l'Església no només ha perdut un monopoli que abans es donava per descomptat, sinó que també ha minvat la capacitat efectiva d'incidir en la vida quotidiana de les persones, en les conviccions i decisions».

Joan Estruch afegeix que en temps de la república ja hi havia a Catalunya indicis prou clars de secularització, però amb una diferència respecte del que passa ara: «Aleshores era una secularització entre uns determinats sectors de la societat, mentre que ara és un fenomen generalitzat que afecta pràcticament el conjunt de la so-

cietat, i que fins i tot ha penetrat en les esferes de la mateixa Església.»

Així, segons el sociòleg terrassenc, «hi ha molta gent que continua autodefinint-se com a catòlica però en el marc d'una societat que accepta que sigui secular, i que fins i tot dona la benvinguda al fenomen, la qual cosa es tradueix en un canvi fonamental d'actituds». «Allà on hi havia hagut tradicionalment docilitat, submissió i obediència a la institució, avui hi ha participació crítica», explica Joan Estruch, alhora que «l'opció religiosa de l'individu és un afer de consciència que depèn de la decisió de cadascú».

Pèrdua de poder

La secularització en cap cas no vol dir que la gent hagi deixat de creure en Déu, sinó que, segons Estruch, «implica una crisi de les formes més institucionalitzades de religió i, en canvi, una emergència i ebullició de creences, d'actituds religioses, d'expressions de la

Claustre de la catedral de Barcelona.

religiositat que es manifesten de maneres noves i diferents i que no passen pels canals institucionals de l'Església».

Davant d'aquesta realitat de pèrdua de «mercat», com hi respon l'Església catòlica? «L'Església catòlica hi està responent, però amb dificultats lògiques i comprensibles», denota Joan Estruch. «La secularització implica per a l'Església un canvi molt notable de la seva posició a la societat i una pèrdua de poder, d'influència i de prestigi, i això és lògic que costi de ser acceptat amb totes les conseqüències.»

Davant del fenomen, hi ha resistències més actives o més passives, hi ha desconcert, però també molta creativitat i ganes d'innovar des del punt de vista pastoral. «No hem de viure del record», comenta Daniel Palau, prevere del bisbat de Sant Feliu de Llobregat i director de la Càtedra de Teologia Pastoral Arquebisbe Josep Pont i Gol. «Tot i que som minoria, hi ha biografies, trajectes i projectes d'Església que són molt saludables i esperançadors. Som el petit ramat, el petit poble que travessa pel desert», afegeix.

Reptes i oportunitats

«Estem davant d'una oportunitat per repensar de manera més modesta i realista les formes de transmetre, de viure i de testimoniar l'Evangeli en un context marcat per un cicle que encara no ha tocat fons», exposa Miquel Calsina. «Seria un error tractar-ho simplement com un problema d'estratègies i d'ofertes pastorals, que és en el que es cau massa sovint, ja sigui per inèrcia o per impaciència. Ens trobem davant d'un canvi cultural de fons, i això demana una mirada més ampla i de llarg recorregut.»

El capellà gironí i professor de Sociologia anima a «dedicar esforços a bastir una bona pastoral de primer anunci, sobretot de cara a les persones allunyades però obertes a establir un diàleg seriós amb el cristianisme i amb l'Església; o a potenciar experiències de re-culturització cristiana en el món de l'art, de la cultura i de la creativitat en general, que són potents corretges de transmissió d'estils, missatges i valors evangèlics».

El director de la Càtedra de Te-

Processó de Corpus pels carrers de la Ciutat Comtal.

ologia Pastoral Arquebisbe Pont i Gol, que serveix el conjunt de les deu diòcesis catalanes, es fa seva la frase del papa Francesc: «La realitat és més gran que la idea.» Així, segons Palau, «hem fet projectes pastorals basats en grans idees, molt seductores i brillants, però l'Església el que ha de fer és escoltar, apropar-se i deixar-se tocar per la realitat, que és molt més que una idea, un discurs o un projecte, la realitat sempre és desbordant».

Què demana la realitat a l'Església? Per a Daniel Palau, «demana estar al costat de la gent, especialment de les persones més necessitades, allunyades, ferides, de les que cerquen un horitzó de sentit i esperança a les seves vides. També demana el coratge de no viure la fe com una cosa vergonyant, sinó de sortir, establir ponts i es-

pais de diàleg. I finalment, demana practicar el discerniment com un element clau per detectar on l'Esperit suscita la pròpia vocació».

Per això insisteix a «descobrir on està l'Esperit i a creure fermament que estem a les seves mans i que, entre tots, cadascú al seu lloc, segons la seva vocació i talent, continuarem proposant i oferint sense embuts i sense vergonya, però també sense imposicions, Jesús i l'Evangeli».

«L'Església catòlica té davant seu un repte gegantí», va dir Manuel Castells en concloure la conferència inaugural del Congrés Internacional de Pastoral de les Grans Ciutats, «de com l'afronti depèn que sigui instrument diví per remeiar el dolor del món o que els humans cerquin altres sendes per a la seva salvació quotidiana».

**CERTIFICATS MÈDICS
CARNET DE CONDUIR
NÀUTICA I ARMES**

**CENTRE MÈDIC
PLAÇA MOLINA**

DR. RAFAEL SOLANAS ANGLADA

- COTXE, MOTO I CICLOMOTOR
- PSICOTÈCNICS
- LLICÈNCIA D'ARMES
- LABORALS I ESCOLARS

LABORABLES

De 10 a 13 h i de 16 a 20 h
Les persones que es presentin amb un exemplar de Catalunya Cristiana tindran un descompte de 10 euros
www.centromedicoplazamolina.es

INFORMEU-VOS-EN:

Tel. 932 188 826
Mòbil: 639 474 741
c/ Balmes, 281, entr. 2n
08006 Barcelona

AGUSTÍ BORRELL

Vicari general dels Carmelites Descalços

He tingut ocasió de visitar l'exposició *+Humans*. Actualment es troba a Roma, després d'un itinerari per diversos països. Per cert, la mostra està organitzada amb la col·laboració del CCCB de Barcelona, on es va poder veure temps enrere. S'hi poden trobar materials força diversos que exemplifiquen les múltiples aplicacions de la tecnologia moderna a la cura de la salut, però sobretot a la millora de les possibilitats de l'organisme humà.

Resulta impressionant el progrés científic en aquest àmbit. S'han produït en els darrers temps grans avenços en la lluita contra les malalties, el sofriment o les limitacions físiques. Fins i tot contra la mort, de moment per retardar-la, tot i que hi ha qui, potser amb un optimisme desmesurat, anuncia un temps en què la mort no accidental

MIRADA AL MÓN

Més humans?

serà evitable.

Un fenomen particular en aquest àmbit són els anomenats *cyborgs*, és a dir, persones a les quals s'ha implantat un aparell electrònic com a part del seu organisme o com una extensió dels sentits corporals. Aquesta fusió entre cos humà i tecnologia obre perspectives extraordinàries, impossibles d'imaginar fins fa poc temps.

Lògicament tot això està provocant una reflexió i un debat molt viu

---

Els éssers humans del futur seran més humans? Seran més que humans? O bé seran una altra cosa?

---

sobre les conseqüències de tota mena que aquests canvis comporten, i sobre les seves dimensions ètiques. Abunden cada dia més les publicacions i els fòrums de discussió, com també les pel·lícules. Una de les grans preguntes obertes és si aquest ús de la tecnologia aplicada al cos humà suposa realment un progrés en humanitat, si és una millora de la condició humana o bé si estem al llindar de la creació d'una nova realitat. Els éssers humans del futur seran més humans? Seran més que humans? O bé seran una altra cosa?

Certament que no s'ha de frenar el progrés ni s'ha de tenir por de la ciència. Ara bé, cal estar ben atents perquè el progrés estigui sempre al servei de la dignitat humana. No tot allò que és possible és necessàriament positiu. També en aquest àmbit es pot aplicar el consell de sant Pau: «Examineu-ho tot i quedeu-vos amb el que és bo» (1 Tessalonicencs 5,21).

JOAN VIÑAS

Director de l'Acadèmia Mariana de Lleida

LA SAL DE LA TERRA

Recuperar els principis i valors cristians en la societat

Creiem que Jesús ha ressuscitat i és present a la nostra vida. A ell ens dirigim com a germà estimat explicant-li les nostres coses i demanant-li ajut. Quan fem silenci, meditació i oració contemplativa —quan ens aturem del neguit del dia a dia— percebem la seva resposta a les nostres preguntes i l'acció de l'Esperit que ens il·lumina en el nostre camí i ens encoratja i dona força per ser deixebles de Jesús. Percebem la presència de Jesús ressuscitat.

Com a seguidors de Jesús volem seguir-lo i fer el que ens demana. Estem compromesos en la millora del món segons les nostres possibilitats. Sempre podem fer alguna cosa. Si bé els cristians compro-

mesos som minoritaris en la nostra societat, si tots actuéssim seguint el missatge de Jesús, la nostra influència seria molt més eficaç del que és avui dia. Per desgràcia, s'ha rebaixat el nivell ètic de la societat, que vota polítics de dubtós comportament moral i tolera corrupcions demostrades.

L'avantatge que tenim avui és que militar com a cristià ja no dona avantatges socials o polítics, fet que ha provocat que molts hagin deixat de ser-ho i altres enyorin els temps anteriors de nacionalcatolicisme. No obstant això, encara hi ha, sobretot fora de Catalunya, moltes complicitats entre el poder i els líders religiosos. N'és un exemple el fet que alguns bisbes i molts que

s'anomenen catòlics considerin la unitat d'Espanya com «un dogma de fe», i, per tant, els qui la posen en dubte, com a «endimoniats». Són els fets a favor dels pobres, marginats i els qui pateixen els que ens han de fer ser reconeguts pels altres, i no abaixar la bandera de les casernes per Quaresma o passejar la Dolorosa seguint l'himne nacional espanyol.

Encara hi ha, sobretot fora de Catalunya, moltes complicitats entre el poder i els líders religiosos

SABER ESCOLTAR

Ingrats i poc agraïts

Vaig acabar l'article de la setmana passada promentent que el tema de l'agraïment continuaria. Rellegint les declaracions de la doctora Rébecca Shanland, crec que valia la pena continuar.

En efecte, la professora explica per quina raó som tan ingrats. Diu que ens habituem tant a les coses, que no ens adonem de la bondat de moltes accions benèvoles i que, per això, «passem per alt el sentiment de gratitud i generem una sensació de falta de reconeixement en l'altre. Aquesta sensació pot produir frustració i, amb el temps, patiment.»

Declara que la humilitat «és el bressol de la gratitud». Aprofundint una mica més, explica diàfanament que s'ha de «ser capaç de percebre

i agrair els petits gestos i que sortir de l'autocentrament produeix benestar». Recorda que un escriptor assenyalava que «la gratitud és un segon plaer que prolonga el primer». Seria com un afegitó a la felicitat.

L'experta fonamenta més el tema en el fet que siguem poc agraïts amb els que tenim més pròxims. En efecte, respon al periodista que «ens habituem a les coses bones assumint-les com a normals i tendim a veure el que no funciona, el que l'altre fa malament en lloc del que fa bé, per això és tan útil el diari de gratitud», referit a una experiència estudiantil que ja vaig explicar la setmana passada. Dietari que podríem escriure també els adults.

L'escriptora narra que un senyor va escriure en el seu diari: «Agraei-

JOAN GUITERAS I VILANOVA

Canonge emèrit del Capítol Catedral de Barcelona / secretaria@catedralbcn.org

xo el petó que, des de fa deu anys, em fa la meva dona cada matí» i, després d'haver-ho escrit, el va rebre amb molt més plaer. Cal purificar-se i no pensar tant en el que ens ha anat malament, en les crítiques que ens han fet, en el fracàs que hem tingut... Quan ens deixem portar només per les coses negatives, «augmenta el nostre biaix negatiu». Ens hauríem d'animar a dur un diari que subratllés les coses positives. En vivim moltes!

Ens habituem tant a les coses, que no ens adonem de la bondat de moltes accions benèvoles

P-J YNARAJA

Capellà del Montanyà
ynaraja@gmail.com

«Violència de gènere» és una expressió que es repeteix sovint als mitjans. Es repeteix quan afegeixen un nou cas, que augmenta el cabal de delictes comesos.

I la gent de missa, què? Sens dubte, assisteix al funeral corresponent. En queda satisfeta? Suposo que no. N'hi ha prou? Si fos així, la fe seria ben pobre.

«Hem de canviar de xip», repetim en moltes circumstàncies. Cal carregar les bateries? No sé qui es va inventar aquesta expressió, però l'accepto i afegeixo: «Sí, les hem de canviar.»

Continuant amb símls semblants, la pila espiritual fa temps que existeix i que es conserva en bon estat, és Jesús, el cor del qual batega i pateix la passió mística.

A PROPÒSIT DE...

Delictes i sancions... gràcia (2)

Els cristians carreguem les bateries, i ens connectem a través dels sagraments.

Per a la situació conjugal compent amb l'energia adient que és la Gràcia matrimonial.

D'on has tret les piles? Qui te les ha venut? No t'adones que ara, perquè durin, han de ser de liti i que no estiguin caducades? Diem tot això quan un rellotge de quars no funciona gaire bé.

Amb un tros de llauna ben retallada i uns cargols es pot fer un rellotge (sic) però, perquè funcioni, cal posar-hi piles. La pila original és el baptisme, i les càrregues són la

resta de sagraments.

Torno al principi.

Amb atractiu, simpatia i uns gustos comuns, sens dubte, que es pot formar una parella. Però, només amb això, difícilment pot ser un matrimoni. El matrimoni cristià és una altra cosa.

L'Església ho sap molt bé. Al seu llibre de «rècords Guinness» (Martirologi romà) hi té anotats molts casos d'èxit matrimonial. Només cal recordar-ne uns quants exemples presents: els pares de Teresa de Lisieux o, el més recent i simpàtic, de Gianna Beretta Molla. Al seu si, diferents institucions han sembrat i hi germinen associacions on creixen, ufanoses i felices, unions íntimes d'un home i una dona. L'Esperit Sant les fecunda i, conseqüentment, floreixen i són felices, malgrat els contratemps que hi pugui haver. (Continuaré.)

Els cristians carreguem la bateria quan ens connectem a través dels sagraments

SIGNES D'AVUI

Diagnòstics fallits

LLUÍS
SERRA LLANSANA
llserrall@gmail.com

Diagnòstics importants sobre la relació entre Espanya i Catalunya fets per polítics, periodistes, jutges, forces de l'ordre, tertulians... s'han mostrat clarament fallits. Si aquesta mateixa incapacitat d'anàlisi s'hagués dut a terme en l'àmbit de la salut el resultat hauria estat desastrós i la reacció social intolerable. No som prou conscients que els diagnòstics fallits en el camp de la societat i de la política han estat nefastos i els perjudicis enormes.

Tres exemples. Primer, reduir l'independentisme a suflé significa no veure la realitat. Els bisbes de la Conferència Episcopal Tarraconense van ser immensament més lúcids. El seu diagnòstic, impecable: «Existeix un problema polític de primer ordre.» Un suflé no té importància: aparença que es desinfla en

poc temps. Un problema polític de primer ordre requereix instruments polítics (no judicials) de primer ordre. Segon, diagnòstic fallit també sobre les relacions internacionals. L'independentisme va pensar rebre suports, i va oblidar que els estats s'acostumen a guiar per la dinàmica del poder i de l'interès propi. L'unionisme va pensar que els tribunals internacionals n'avalarien el muntatge jurídic, sense base real. La desqualificació de les seves valoracions ha estat espectacular. Van creure que Alemanya seria el lloc idoni per

aconseguir els seus objectius polítics, però van oblidar la separació de poders, i van rebre un enorme revés judicial, que no han sabut encaixar. Tercer, els poders europeus van catalogar el problema de l'1-O i tots els fets relacionats com a «assumptes interns». Un diagnòstic pèssim. Els drets humans no es poden relegar a un segon terme. Els mateixos que van amenaçar els independentistes que sortirien de la Unió Europea i que vagarien per l'espai sideral ara volen sortir de l'espai Schengen. No són afers interns, quan uns quants països de gran rellevància s'han vist involucrats en el conflicte a causa dels exiliats.

Tres diagnòstics fallits que han agreujat el problema en comptes de solucionar-lo. En aquesta situació estem.

Els diagnòstics fallits al camp de la societat i de la política han estat nefastos

VICTÒRIA
MOLINS, s.t.j.
viquimolins70@gmail.com

Un dels ensenyaments de Jesús que sovint em fa pensar, en diferents moments històrics i personals, és aquest: «Ja sabeu que els governants de les nacions les dominen com si en fossin amos i que els grans personatges les mantenen sota el seu poder. Però entre vosaltres no ha de ser pas així: qui vulgui ser important enmig vostre, que es faci el vostre servidor, i qui vulgui ser el primer, que es faci el vostre esclau.»

Fa un grapat d'anys, el 1984 vaig viure una experiència molt forta a Nicaragua: va ser aleshores quan vaig presenciar les lluites per enderrocar la dictadura de Somoza. N'era el capdavanter el guerriller Daniel Ortega del Front Sandinista d'Alliberament Nacional (FSLN). Quantes escenes de dolor vaig contemplar durant la meua estada a Nicaragua!

Han passat exactament 34 anys

FINESTRA A LA VIDA

«No sigui així entre vosaltres...»

i les escenes que em vam impressionar tant, es repeteixen amb la mateixa o més crueltat des d'una situació d'injustícia dictatorial per la qual anys enrere es va lluitar. I, curiosament, una situació creada pels mateixos que la van combatre: lluitant per enderrocar una dictadura, han arribat a crear-ne una altra... I és que sempre que es combat el poder des del desig de poder s'arriba a situacions semblants a les que s'enderroquen.

Per això, els ensenyaments tan assenyats de Jesús valen no només des de la vessant cristiana, sinó des de qualsevol posicionament humà, sempre que sigui «contracultural». Perquè la nostra naturalesa té una tendència que ens porta a dominar més que a animar la fraternitat i la unitat.

Nicaragua viu un moment de do-

lor on les conseqüències arriben al poble senzill que pateix per culpa de les ànsies de poder dels qui governen. El nostre país i molts altres no tindran tampoc una pau veritable mentre el govern sigui poder en comptes de servei i la unitat no es confongui amb la unificació, la diversitat amb la divisió i els drets humans s'oblidin en ares de les idees...

Però, «entre vosaltres no ha de ser pas així...» perquè també des de les relacions humanes de les bases es donen situacions semblants.

El nostre país i molts altres no tindran tampoc una pau veritable mentre el govern sigui poder en comptes de servei

Vida eclesial

Aquesta setmana recollim el dolor del Papa per les tragèdies de Grècia i Laos, reflexionem sobre els 50 anys de Medellín i ens acostem al Misteri de la Selva

REDACCIÓ
Ciutat del Vaticà

Expressa la solidaritat amb els afectats en dos telegrams

Dolor del Papa per les tragèdies de Grècia i Laos

El papa Francesc ha emès dos telegrams en què expressa la seva tristesa d'una banda, per les víctimes dels incendis forestals a Grècia, manifesta solidaritat amb els afectats, i de l'altra, per les víctimes i ferits a causa de les greus inundacions, com a conseqüència de l'ensorrament d'una presa hidroelèctrica a Laos. En totes dues comunicacions, Francesc s'adreça a les autoritats eclesiàstiques i civils locals, a les quals expressa la seva tristesa, i encomana els difunts a l'amor misericordiós de Déu.

En el cas de la tragèdia de Grècia, el Pontífex esperona les autoritats civils i el personal d'emergència en els seus esforços de rescat, i desitja que el Senyor consoli i enforteixi tots els que pateixen. A la població del sud-est de Laos, el Papa compromet la seva pregària pel repòs dels difunts, la guarició dels ferits i el consol dels qui ploren la pèrdua dels seus éssers estimats i temen per la vida dels qui encara no han estat trobats. Igualment, Francesc anima les autoritats civils i totes les persones involucrades en les tasques de recerca i rescat que

ajudin les víctimes d'aquesta tragèdia. A tots ells els envia la seva benedicció.

D'altra banda, el Pontífex ha tornat a recordar la tragèdia dels naufragis al Mediterrani i ha manifestat el seu «dolor davant de tals tragèdies i asseguro per als desapareguts i les seves famílies el meu record i la meva pregària. Faig una crida urgent perquè la comunitat internacional actuï amb decisió i rapidesa, per evitar que aquestes tragèdies es repeteixin i garantir la seguretat, el respecte dels drets i la dignitat de tothom».

Trobada Mundial de les Famílies

El centre d'informació de la Trobada Mundial de les Famílies, que tindrà lloc a Dublín (Irlanda), ha anunciat que en només quinze dies s'han acabat les entrades per anar a la missa del Papa a Dublín. Francesc celebrarà al Phoenix Park el 26 d'agost una missa en què hi haurà representats 116 països.

Davant d'aquesta gran participació de fidels, el secretari general de la trobada, el pare Timothy Bartlett, ha explicat que no és sorpre-

ESGLÉSIA EN SORTIDA

El silenci, porta de llibertat

En aquests dies d'estiu emergeix amb força el desig de descansar de veritat. Però, sabem descansar? Encara més, ens atrevim a donar-nos temps per no fer res «útil»?

Molta gent busca entorns naturals. Sant i bo. Però, no n'hi ha prou d'estar a la platja o a la muntanya si ens trobem una altra vegada envoltats de soroll, de música forta, de televisió encesa, xerrameca. Cal, urgentment, el silenci.

Apartar-nos una mica cada dia per estar en silenci i amb nosaltres mateixos és com un baló d'oxigen per al nostre cervell angoixat amb una hiperestimulació constant. El silenci prolongat —almenys una hora diària— beneficia la persona en el conjunt. I és com una porta cap a cotes de llibertat més altes.

Per què? Perquè la major part del temps responem amb presses i gairebé sense pensar en les situacions de la vida. Com els bons jugadors de ping-pong, aconseguim mantenir les nostres activitats al ritme que avui s'exigeix. Però això ens impedeix pensar, aturar-nos i veure què fem, cap a on anem, com gestionem la vida. I respondre de manera molt més meditada, lliure de l'imperi de l'activisme i la premsa.

El silenci és un benefici al qual ens hem d'acostumar a poc a poc, perquè no és fàcil en la nostra societat. Però, cada vegada hi ha més persones que desitgen descobrir-lo, sobretot en pràctiques orientals.

En la tradició cristiana també tenim tresors d'espiritualitat per a una pedagogia del silenci i de la trobada amb nosaltres mateixos i amb Déu. Aquest estiu busquem uns moments diaris que deixin la pantalla en blanc —alliberada d'imatges i de sorolls— per poder projectar la nostra vida sense interferències i veure cara a cara la nostra realitat. Només així obrirem una porta a la llibertat més autèntica.

LETICIA SOBERÓN

nent, «perquè la família és el més important per a tots nosaltres» i a la gent «li agrada el que diu el papa Francesc sobre la família i l'Església».

Sisè any de pontificat

Ja està disponible la medalla del sisè any de pontificat del papa Francesc, obra de l'artista Chiara Principe. A l'anvers hi ha la imatge d'un colom del qual surten rajos de llum concèntrics que il·luminen l'escut papal i es refereixen simbòlicament als dons que l'Esperit Sant atorga a l'Església. En el revers, a la part superior la pau triomfa i s'hi pot veure una branca d'olivera i l'abraçada d'una mare al seu fill. A la part inferior hi ha representada la guerra, amb un filferro de pues, símbol de la violència. L'encarregada de dividir aquests dos escenaris tan diferents és la tradicional flor de rosella, símbol dels caiguts en la guerra.

A la medalla apareix la frase «No es perd res amb la pau. Tot es pot perdre amb la guerra», extreta del missatge radiofònic de Pius XII el 24 d'agost del 1939.

Francesc encomana els difunts a l'amor misericordiós de Déu

Tarragona

El municipi de la Selva del Camp es prepara per representar l'Assumpció de la Mare de Déu

El Misteri de la Selva

MACIÀ GRAU

Cada any, a finals de juny, el municipi de la Selva del Camp (arquebisbat Tarragona) s'aplega per començar els preparatius del que molts consideren un esdeveniment cultural i religiós de primer ordre a Catalunya: el Misteri de la Selva. Es tracta de la Representació de l'Assumpció de Madona Santa Maria al cel en cos i ànima, escenificada per més de 100 actors, que la interpreten de forma teatral i musical. El text, anònim, data del segle XIV, fet que permet als espectadors gaudir de la frescor del català antic, així com del refinament del lèxic trobadoresc, acompanyat d'un repertori musical gregorià i polifònic dels segles XIII i XIV. Des de l'any 1980, cada 14 i 15 d'agost tots els que s'apropen a l'església parroquial de Sant Andreu Apòstol poden gaudir d'aquesta representació, que és el drama sacre assumpcionista més antic d'Europa escrit en llengua romànica.

Els orígens del Misteri de la Selva

La celebració de l'Assumpció de la Mare de Déu el 15 d'agost és una tradició que ja està documentada al segle IV, tot i que no va ser fins al segle XIII quan va ser divulgada per Jaume de Voràgine a la *Llegenda àuria*. A partir d'aquest moment, es van començar a escriure textos per representar l'assumpció de Madona Santa Maria de forma musical i teatral, i va sorgir el que coneixem com els misteris medievals. Amb el

pas dels anys, la majoria d'aquestes representacions es van deixar de fer, i alguns dels textos es van perdre o van quedar en l'oblit.

No va ser fins a finals del segle XIX, quan l'historiador selvatà Mn. Joan Pié i Faydella va donar la primera notícia del Misteri de la Selva. Va ser precisament a l'Arxiu parroquial selvatà on va trobar un text sota el nom de *Representació de l'Assumpció de Madona Santa Maria*, que seria el que donaria origen a l'obra. Tot i que es va decidir traslladar el document a l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona, on encara es conserva, aquesta troballa va despertar l'interès del biblista de la Selva mossèn Armand Puig i de Camil Ferrater, responsable del grup de teatre del poble. Després d'estudiar el text i adaptar-lo, van decidir recuperar la representació, i van impulsar un projecte que va ser una realitat el 1980, any de la primera edició del Misteri de la Selva.

Un poble amb inquietud cultural

Aconseguir reunir més de 150 persones cada any, entre actors i tècnics, per fer possible la representació del Misteri és una fita que no tots els pobles poden assolir. A aquesta qüestió precisament es refereix un dels directors del Misteri, Joan Massana, que fa més de 25 anys que hi participa: «A la Selva hi ha una inquietud cultural molt important i un teixit associatiu que hi ajuda, si no, seria impossible tirar endavant tants projectes.» I és

Un dels moments més emotius de la representació és la resurrecció de la Mare de Déu i la seva glorificació al cel.

Aquest any, des de *Catalunya Cristiana* oferim per a tots els que ho vulguin l'oportunitat de gaudir d'aquesta obra durant un dels dos dies, en una promoció que ja està visible a la pàgina web catalunyacristiana.cat i en la qual se sortejarà una entrada doble entre tots els participants.

La música, protagonista

Una de les principals característiques del Misteri de la Selva és que la major part de l'obra és cantada *a capella*, és a dir, sense cap acompanyament instrumental. És per aquest motiu que són necessaris molts assajos, ja que la majoria de cantors no són professionals i han de preparar-se bé qüestions com l'afinació o l'entonació. «Hi ha persones que durant l'any canten en una coral, o van a classes de cant, però la gran majoria comença a preparar la veu a finals de juny, quan comencen els assajos», explica Massana. Aquesta preparació adquireix encara més importància en els papers dels personatges principals, com són el de la Mare de Déu o els apòstols. El resultat és una obra cantada amb la mateixa tonada que indica el manuscrit original, i que captiva i emociona el públic any rere any. La història que explica és sempre la mateixa, la de l'Assumpció de Maria al cel en cos i ànima passant per la mort i sepultura, però els cants i la màgia que envolta aquest drama assumpcionista fan que durant els dies 14 i 15 d'agost la Selva del Camp es converteixi en un lloc d'obligada visita per celebrar aquesta festivitat.

que aquest municipi també és responsable de la representació de la Passió que, tot i que no es faci cada any, també mobilitza una gran part del poble que hi participa de manera activa: «Persones de professions diverses, amb habilitats diferents, s'agrupen cada any per fer possible projectes com el Misteri de manera completament altruista», explica Joan Massana. Aquest afany de participació a més, contagia també els més joves, que després de gairebé 40 anys des dels inicis del Misteri de la Selva estan prenent el relleu per seguir amb la tradició. D'aquesta manera, a la representació hi han col·laborat fins a quatre generacions de famílies, que d'una manera o altra han participat en el Misteri. Tal com exposa Massana, aquest moviment de persones ha estat clau per mantenir viva la tradició durant tants anys: «Hi ha hagut renovació, hem tingut moltes incorporacions. Fins i tot hi ha gent que s'hi ha incorporat tardanament, perquè ara tenen la disponibilitat o les ganes de fer-ho.»

Associació de Metges Cristians de Catalunya

BUSQUEM METGES D'ESPECIALTATS MÈDIQUES

(R3-R4-R5) PELEGRINAR ÉS VIURE UNA EXPERIÈNCIA ÚNICA

Vine a Lourdes

VOLUNTARIAT ESTIU 2018

ESTIMANT I SERVINT DESCOBRIM EL VERITABLE
SENTIT DE VIURE

- OFERIM VIATGE, ALLOTJAMENT I MENJAR TOTS ELS DIES
- DATES: DEL 27 DE SETEMBRE A L'1 D'OCTUBRE
- ACOMPANYA PERSONES MALALTES I/O DISCAPACITADES
- CONTACTAR : 934 874 009 - INFO@HOSPITALITAT.ORG

Colòmbia

A l'agost es commemora la celebració d'una conferència episcopal determinant

Medellín: 50 anys de la Pentecosta llatinoamericana

Pau VI va convocar Medellín i altres conferències episcopals a Àsia i Àfrica després d'un Concili Vaticà II molt eurocentrat. A la imatge, deu anys més tard rep Òscar Romero.

«Els bisbes llatinoamericans, que al Vaticà II van mantenir-se molt callats, a Medellín van rebre el Concili Vaticà II molt conscients de la importància de l'Església local i dels signes dels temps. Van relle-gir creativament el Vaticà II des de baix, des de la realitat del clam del poble llatinoamericà pobre que, com en l'Èxode, demana justícia i alliberació.» El teòleg jesuïta Víctor Codina, des de Bolívia, analitza la importància de la Conferència Episcopal llatinoamericana de Medellín que es va celebrar el 1968 convocada per Pau VI i de la qual aquest estiu se'n compleixen els 50 anys.

De fet, entre el 27 i el 31 d'agost propers s'ha organitzat a Medellín (Colòmbia) una trobada internacional per commemorar la publicació dels documents de Medellín, amb tot un treball previ a càrrec de persones i organitzacions procedents de quinze països i amb el lideratge d'organitzacions eclesials

colombianes i del SICSAL (Servei Internacional Cristià de Solidaritat amb els pobles d'Amèrica Llatina). L'objectiu no és cap altre que, en el marc d'un procés ampli, construir la memòria històrica que va donar lloc a Medellín i il·luminar els signes dels temps actuals, des de les opcions de Medellín i el magisteri del mateix papa Francesc, per poder discernir quines són les pistes a seguir per part de l'Església llatinoamericana.

Relectura del Vaticà II des de baix

Com s'ha dit, el Concili Vaticà II (1962-1965), convocat per Joan XXIII i conclòs per Pau VI, «va ser un gran temps de gràcia per a tota l'Església, sense el qual és impensable Medellín», sosté Codina. Arabé, va tenir algunes limitacions: «Els seus principals líders episcopals i teològics pertanyien al món centre-europeu —relata Codina—. La seva preocupació va ser dialogar amb el

VÍCTOR CODINA

«A Medellín es comença a realitzar el somni de Joan XXIII d'una Església dels pobres»

«Els poderosos de la societat i de l'Església llatinoamericana es van aixecar en contra de Medellín acusant-la de marxista i revolucionària»

món modern, secular, desenvolupat, temptat d'ateisme. El desig de Joan XXIII que el rostre de l'Església conciliar fos el de l'Església dels pobres, no va arribar a plasmar-se en els documents conciliaris.»

Els documents episcopals a l'altra banda de l'Atlàntic il·luminen una nova imatge de l'Església «pobra, missionera, pasqual, deslligada de tot poder temporal i audaçment compromesa en l'alliberament de tot home, de tots els homes» (Medellín, 5,14). A partir d'aquell moment, l'Església llatinoamericana naturalitza i s'encarna en la Teologia de l'alliberament, en les comunitats eclesials de base, en la denúncia de la violència institucionalitzada i de les estructures socials injustes... «Una Església amb bisbes veritables Sants Pares de l'Església dels pobres, laics compromesos amb la societat i l'Església, comunitats eclesials de base, una vida religiosa inserida en-

mig dels pobres, una reflexió teològica pròpia i nombrosos màrtirs, dels quals Romero i Espinal poden ser-ne símbols. Es comença a realitzar el somni de Joan XXIII d'una Església dels pobres», reflexiona Codina.

Una Església en lluita contra la injustícia estructural

El posicionament de l'Església llatinoamericana al costat del poble no és compacte i es van produir (encara avui) tensions internes: «Els sectors poderosos de la societat i de l'Església llatinoamericana —que ja durant el Vaticà II veien qüestionada l'Església tradicional de cristiandat—, es van aixecar aleshores en contra de Medellín titllant-la de marxista, revolucionària, agent de la revolució i la violència. Els assassins dels màrtirs llatinoamericans eren cristians, defensors de “la civilització cristiana occidental”. Tota profecia suscita contradicció», conclou Codina.

L'alliberament és la clau de volta a Medellín; no en va hi ha referències constants al·l'Èxode, a l'experiència de Poble de Déu que és salvat de l'opressió a Egipte: «Lentament es va procedint al llenguatge del progrés i desenvolupament, proposat per Pau VI a l'encíclica *Populorum progressio* (1967), al de l'alliberament. No es tracta aquí simplement de pobles subdesenvolupats sinó en dependència i opressió per part dels països rics del nord», concreta Codina.

Onze anys després de Medellín, va arribar l'ocasió de Puebla (1979), presidida pel papa Joan Pau II, que era «molt sensible a la justícia i, alhora, per la seva experiència a la Polònia comunista, temia les contaminacions ideològiques de l'Església en la lluita per la justícia. Va ser famosa la seva reprimenda a Ernesto Cardenal quan va visitar la Nicaragua sandinista», recorda Codina.

A Puebla es formula la coneguda *opció preferencial pels pobres* —«que després s'escamparia a tota l'Església universal», recorda Codina— i es mira de passar del tema de la pobresa al de la cultura, «però no es va aconseguir». «Si Medellín va ser una veritable Pentecosta, Puebla va ser com el Concili de Jerusalem. L'Esperit encara hi era present», remata el jesuïta.

Viure

M'agrada aquesta imatge, perquè saber viure deu ser possiblement allò que més ens costa. En aquests temps accelerats, de resposta immediata, tecnificada, d'impuls instantani, irreflexiu. La meua mare feia servir aquella expressió de ser com «un gat dalt d'un tinell», en què la fragilitat de l'entorn pot caure en mil bocins. Aquest viure alegrement, buscant la pausa que ens serveixi per frenar la velocitat. Que uns ritmes més pausats ens ajudin en la cerca de la veritat, a través de la generositat, la cura, l'estimació, la bondat, la fe. Viure sense passar de llarg.

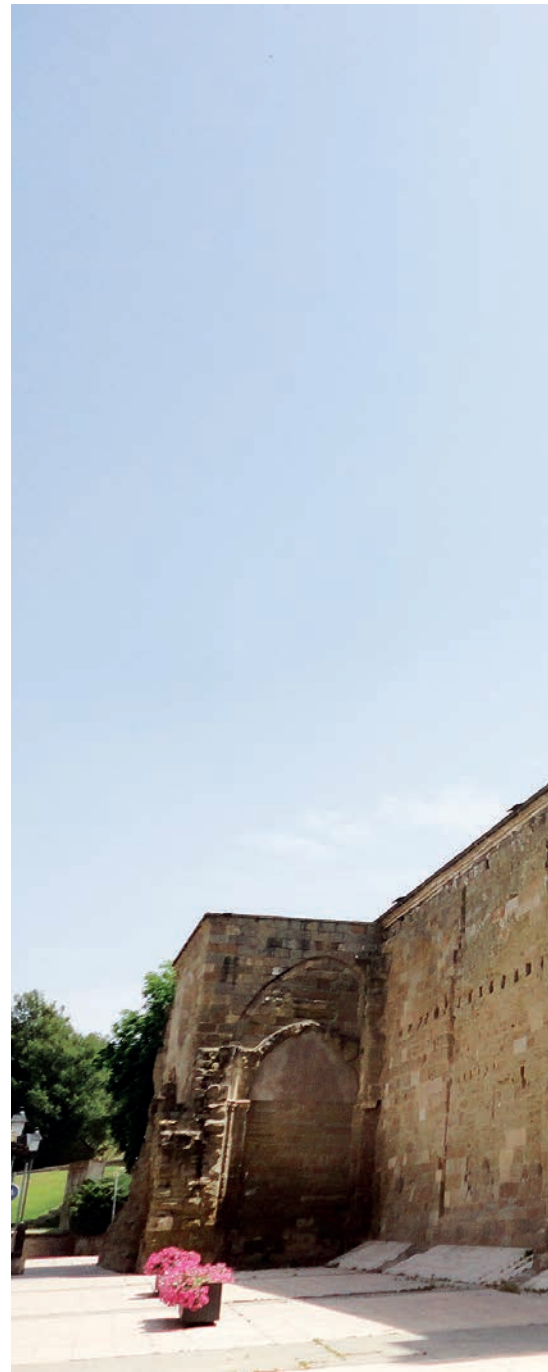
XAVIER GRASET, *periodista*

EDUARD BRUFAU

Sant Martí i el Gardeny

L'equilibrada façana de Sant Martí.

Lleida conserva un conjunt de patrimoni religiós medieval, sovint no prou conegut però d'un valor comparable al de les altres grans ciutats de Catalunya. Visitem en aquest conjunt de rutes l'esplèndida Seu Vella —l'autèntica joia de la corona— les esglésies de Sant Llorenç i Sant Martí, la capella del castell templer del Gardeny i l'altament recomanable Museu de Lleida.

El nucli antic de Lleida conserva encara una de les primeres esglésies que s'hi van construir tot just acabada la reconquesta de la ciutat: l'església de Sant Martí. Com hem fet durant tota la visita, arribem a aquest temple en companyia de la conservadora del Museu de Lleida, Carmen Berlabé, i la responsable de comunicació del mateix museu, Marga del Campo.

Trobem Sant Martí enmig d'una petita plaça. És una església d'exterior senzill, més aviat menuda, la més petita de les que hem vist fins ara, però d'un aspecte airós. Ens fixem que té una façana molt harmònica i simètrica, coronada per un elegant campanaret d'es-

padanya. Les nostres guies ens fan fixar-nos en la portalada, d'un romànic afiligranat: «Pertany a l'escola de Lleida, d'influència mudèjar i també cistercenca, el mateix estil que trobem a la majoria de portes de la Seu Vella. Aquesta que tenim al davant, però, no és original de Sant Martí, sinó que es va traslladar fins aquí des del poble aragonès del Tormillo.»

Passem a l'interior de l'església, d'una senzillesa igual o superior a la de l'exterior. La nuesa monàstica de les parets i les voltes se'ns imposa inevitablement, i només a l'absis uns petits arcs suportats per uns columnes robustes permeten una lleugera concessió a un esperit més

decoratiu. Les nostres amfitriones ens expliquen que Sant Martí havia estat la seu del Museu de Lleida durant uns quants anys i, de fet, encara hi podem veure les estructures metàl·liques que permetien l'exposició de les peces: «Aquesta església, a la segona meitat del segle XII, va ser una de les primeres parròquies de la ciutat, però al segle XIV es va convertir en la capella de l'antiga Universitat de Lleida. Aquesta institució va desaparèixer amb tots els canvis polítics del segle XVIII, i ara Sant Martí és l'únic que queda de la universitat medieval.»

Contemplem una estona més aquest testimoni mut i poc conegut del passat esplendorós de la ciutat abans d'acomiar-nos de Carmen Berlabé i Marga del Campo, que tan amablement ens han fet la visita al Museu de Lleida i a les esglésies de Sant Llorenç i Sant Martí. A l'altra banda de la ciutat ens espera la darrera església d'aquesta ruta, oberta al públic des de fa pocs anys.

Església del castell templer del Gardeny

Pugem dalt d'un turó que es troba al sud-oest de la ciutat per poder visitar l'església del castell del Gardeny. Ofereix una perspectiva poc habitual de tot Lleida, que ens permet veure el campanar de Sant Llorenç i també la façana de la Seu Vella.

El castell del Gardeny és un conjunt molt auster, que sembla construït a partir de formes cúbiques amb prou feines decorades. Ens trobem amb la nostra guia, Olga Paz, que ens explica l'origen de l'edifici: «L'orde del Temple va tenir un paper destacat en la reconquesta de Lleida, raó per la qual se li va cedir aquest lloc estratègic. Els templers hi van aixecar aquest castell i també una església per a les celebracions litúrgiques pròpies de tota comunitat religiosa. Junta-ment amb els castells de Montsó, Miravet, Tortosa i Peníscola, va ser una de les comunitats templeres més importants de la Corona d'Aragó.»

Després de fer un tomb per les espartanes però belles estances militars, arribem finalment a la porta principal de l'església, un dels pocs llocs on hi ha una mica de decoració, però que manté la be-

L'església del Gardeny recupera a poc a poc la seva esplendor.

CASTELL DEL GARDENY

Tel. 973 271 942
gardeny@paeria.es

llesa austera de tot el conjunt. Quan entrem a l'església i els ulls se'ns han acostumat a la penombra ens sorprenen les dimensions considerables de la nau, tant d'alçada com de llargada. La senzillesa de l'espai i sobretot el gran arc que aguanta la volta ens recorden instintivament l'arquitectura cistercenca de Poblet i Vallbona. Olga Paz ens comenta que «aquesta semblança no és casual, perquè els templers tenien molta influència del Cister. De fet, sant Bernat de Claravall va ser un dels grans promotors de l'orde del Temple i en va redactar la Regla. L'espiritualitat cistercenca, doncs, era molt present en els templers i també es deixa notar en les proporcions harmòniques de

les construccions».

Passem per tota l'església, que actualment està en una fase llarga i acurada de restauració. La nostra guia ens fa saber que quan al segle XIV l'orde del Temple va ser suprimit, el Gardeny va passar a mans dels hospitalers, que hi van ser fins al segle XVIII, quan el turó es va convertir en zona militar. Des de llavors el Gardeny havia estat tancat als civils, fins que fa uns deu anys es va reobrir a les visites. Aquesta història convulsa explica que l'església no hagi conservat cap element moble com ara retaules, imatges o objectes litúrgics. Fins i tot l'absis medieval es va perdre i es va reconstruir amb maons en època moderna. Tot i això Olga Paz ens indica un pany de paret a prop de l'altar: «En els darrers treballs de restauració s'han descobert sota de les capes més superficials restes de pintura medievals interessants. Aquestes que veiem aquí volen imitar l'aspecte del marbre i el jaspí, que d'aquesta manera volien donar més solemnitat a l'església.»

A la dreta de l'altar hi ha una petita capella que sembla tenir una doble paret al fons. La nostra guia ens comenta que per raons desconegudes els templers van tapiar l'antic mur, descobert fa poc i que té restes d'unes altres pintures: «Quan es pugui treure aquest mur més nou podrem saber en quin estat es troben les pintures de la paret original. Tot el que a poc a poc anem descobrint dona idea de la importància que va tenir la comunitat templera del Gardeny. Sabem que a l'edat mitjana els lleidatans solien pujar a missa fins aquí, perquè en un document el rector de Sant Llorenç es lamenta que molts els seus fidels anaven al Gardeny perquè les campanes dels templers ressonaven molt fort per tota la ciutat.»

Avui les campanes del Gardeny ja no sonen, però a poc a poc surt a la llum l'esplendor d'aquesta antiga església del Temple. Aquí posem fi a la ruta per les esglésies medievals de Lleida, que ens parlen d'un passat gloriós encara poc conegut per a la majoria de catalans. La ciutat del Segre amaga unes joies inesperades que només esperen ser visitades.

BÀRBARA VIRGIL

Rutes Bíbliques i Expedicions Culturals
Ruth Travel

Lalibela

De vegades el pensament va d'una banda a l'altra amb un seguit de connexions increïbles. Quan viatgem per les diferents terres del nostre voltant, no parem de cercar referents coneguts per sentir-nos segurs i còmodes. Especialment tenen aquesta força d'atracció espiritual llocs com Lalibela, a Etiòpia. Al món és fàcil viure sense veure ningú; ens trobem buits, encara que ens trobem envoltats d'afectes i persones, perquè de fet les mantenim allunyades, no ens lliurem amb confiança. El fet d'anar a Lalibela en pelegrinatge et fa viure un món completament envoltat d'experiències úniques; el santuari, en canvi, ens ofereix una trobada, la trobada amb el sagrat, és a dir, un esdeveniment real que quan s'ha efectuat ja no és possible viure com abans, i ens trobem diferents, canviats. La trobada amb el sagrat és la trobada amb l'Alteritat per excel·lència i, com que només en la trobada amb una diversitat es delinea la identitat, així en aquesta trobada el pelegrí es troba a si mateix i la seva unitat personal. Qui torna d'un pelegrinatge

sap, o almenys comença a saber, què fer en la seva vida; té, o almenys comença a tenir, consciència del sentit de la seva vida.

Lalibela és dels llocs on cal anar-hi un cop a la vida, és la Jerusalem celestial, és entrar en el més profund de la roca, és baixar per pujar espiritualment, és ascetisme, és senzillesa i bellesa.

En pocs mesos, al gener, hi haurà de nou la festa grossa de l'Església etiop. Nosaltres ja tenim la nostra proposta a punt per tornar a ser allà durant les celebracions de l'Epifania. Les onze esglésies excavades a la roca, a Lalibela (construccions que porten els noms de la Jerusalem de tots, aquella que portem al nostre cor des de petits per tradició), són el centre del món per un parell de dies. Un dels llocs que havia estat el més pobre del nostre planeta ha passat a ser conegut, estimat i desitjat, com a lloc de pelegrins que retroben el seu fil comú de confiança i espiritualitat compartida. Lalibela és un lloc on el misticisme es viu des del primer moment que hi poses els peus. Sortir i compartir per estimar.

RàdioEstel

espai de trobada, participació i diàleg

Cada diumenge la Santa Missa

des de la Basílica de Santa Maria de Montserrat
a les 11 h

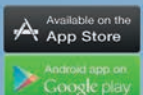
des de la Catedral de Barcelona
a les 19 h

SEGUEIX-NOS

Barcelona, 106.6 / Tarragona, 100.6 / Girona, 103.4 / Lleida, 91.5 / Catalunya Central, 93.7 / Vic, 98.4
Tortosa, 90.1 / El Garraf, 96.8 / La Cerdanya, 104.4 / La Seu d'Urgell, 105.0 / Andorra, 107.5

CARTA DOMINICAL

JOAN JOSEP
OMELLA OMELLA
Cardenal arquebisbe de Barcelona

Donar el millor d'un mateix

Iniciem el mes d'agost, el temps de vacances per excel·lència. Ara bé, no ho és per a tothom. Hi ha un sector de la nostra població que aquests dies reinicia la seva activitat. No em refereixo als qui tornen de vacances, sinó als esportistes que inicien la pretemporada amb els seus respectius equips. Molts aficionats han viscut atents als nous fitxatges. L'esport ens envolta i mou els ànims d'una part significativa de la societat i l'Església n'és molt conscient.

Per tot això, avui he volgut dedicar aquesta reflexió dominical a l'esport. El títol d'aquesta glossa el prenc del nom del document pontifici que el passat mes de juny va presentar el Dicasteri per als Laics, la Família i la Vida. És la primera vegada que la Santa Seu publica un document exclusivament dedicat a oferir una perspectiva cristiana de l'esport i de la persona humana.

El prefecte de l'esmentat dicasteri, el cardenal Kevin Farrell, ha participat en la presentació pública del nou document, que pretén ajudar el lector a «entendre la relació entre donar el millor d'un mateix

a l'esport i viure la fe cristiana en tots els aspectes de la nostra vida».

El papa Francesc hi acompanya una carta, a manera de pròleg, que ens diu: «Cal aprofundir en l'estreta relació que existeix entre l'esport i la vida, per tal que es puguin il·luminar recíprocament, perquè l'afany de superació en una disciplina atlètica serveixi també d'inspiració per millorar sempre com a persona en tots els aspectes de la vida. [...] L'esport és una riquíssima font de valors i virtuts que ens ajuden a millorar com a persones. [...] La pràctica esportiva ens ajuda a donar el millor de nosaltres mateixos, a descobrir sense por els propis límits i a lluitar per millorar cada dia.» Per tant, ben orientat, l'esport és una eina molt important per al nostre creixement físic, humà i espiritual.

L'esport s'assenta en el valor de l'esforç i del sacrifici, en la idea de superar els propis límits treballant amb intensitat, sense trampes, seguint la victòria —tot i que no a qualsevol preu i respectant les normes—, alhora, aprenent a gestionar la derrota sense deixar-se abatre. Tant de bo algun dia puguem dir

amb sant Pau: «He lliurat un bon combat, he acabat la cursa, he conservat la fe» (2Tm 4,7).

¿Com ha de viure un cristià la pràctica de l'esport? El Papa mira de respondre a aquesta pregunta dient-nos que: «Per a l'esportista cristià, la santedat és viure l'esport com un mitjà de trobada, de formació de la personalitat, de testimoni i d'anunci de l'alegria de ser cristians amb els que l'envolten.»

Deixeu-me acabar amb unes paraules del Papa que lliguen l'esport i la vida. Desitjo que us agradin tant com a mi i que pugueu meditar-les i utilitzar-les en la pregària:

«Poseu-vos en joc tant en la vida com en l'esport. Poseu-vos en joc en la recerca del bé, en l'Església i en la societat, sense por, amb valentia i entusiasme. Poseu-vos en joc amb els altres i amb Déu; no us acontenteu amb un empat mediocre, doneu el millor de vosaltres, dediqueu-vos al que veritablement val la pena i dura per sempre. No us acontenteu amb aquestes vides tèbies, vides *mediocrement empatades*. No, no... Aneu endavant i cerqueu sempre la victòria.»

**JAUME
PUJOL BALCELLS**
Arquebisbe de Tarragona i Primat

ALS QUATRE VENTS

Tres papes en tres mesos

Va ser un període molt especial en la història de l'Església el que vam viure fa justament quaranta anys. L'any 1978, en l'espai de tres mesos, vam tenir tres Papes: el 6 d'agost va morir Pau VI, el 28 de setembre va ser escollit Joan Pau I i el 16 d'octubre una nova elecció va recaure en Joan Pau II.

Em trobava a Roma quan va morir el papa Montini. La seva missió històrica va ser continuar el Concili Vaticà II inaugurat per Joan XXIII i guiar l'Església en el convuls període que va seguir.

Per això Pau VI tenia la idea clara que el món havia de salvar-se des de dins: «Des de fora no se salva el món. Com el Verb de Déu que s'ha fet home, cal fer-se una mateixa cosa amb les formes de vida d'aquells a qui es vol portar el missatge de Crist.»

Per això va instituir l'1 de gener la Jornada Mundial de la Pau, que s'ha anat celebrant des de llavors, i va viatjar (va ser el primer Papa que va pujar a un avió) a llocs significatius: Terra Santa, l'Índia i Nova York, on va parlar davant les Nacions Unides. Va ser també el primer Papa a viatjar a Llatinoamèrica.

L'any 1972 una persona va causar destrosses a la Pietat de Miquel Àngel. El Papa va baixar a veure-les commogut. Alguns van llegir l'atemptat com un signe de la crisi de l'Església, que patia fortes

desercions de preveres i religiosos i també interpretacions teològiques esbiaixades. Va ser aquest any quan Pau VI va arribar a afirmar que «el fum de Satanàs s'ha colat al temple de Déu».

Sis anys abans de la seva mort va tenir un gest profètic: en una visita a Venècia es va treure l'estola papal i la va posar sobre les espatlles del cardenal Luciani, que seria el seu successor amb el nom de Joan Pau I. Els trenta-tres dies del seu brevíssim pontificat van ser suficients perquè deixés un record perenne de la seva senzillesa. El seu somriure va captivar els qui el van veure per televisió i els oients de les seves predicacions. Va morir al llit, de manera sobtada, deixant l'Església sumida en la perplexitat i el dolor.

I així va arribar un segon conclave que va escollir el primer no italià en quatre-cents anys, el polonès Karol Wojtyła. El seu llarg pontificat, fins l'any 2005, que tenim molt present, va marcar la vida de l'Església i del món; també la meua vida, pel fet de nomenar-me arquebisbe de Tarragona. En aquesta qualitat vaig tenir la sort de mantenir amb ell breus trobades entranyables.

Fem memòria d'aquests tres Papes de l'últim mig segle. Cada un d'ells va deixar un testimoni impagable de pastor a la mesura del cor de Jesucrist.

COMENTARI DE LA PARAULA

CONSULTORI BÍBLIC

IGNASI
RICART
Claretia i biblista

El qui creu en mi mai més no passarà fam ni tindrà set

GLÒRIA MONÉS

Vam deixar Jesús pregant tot sol a «la muntanya» (vv. 3, 15b) el Lloc on sempre s'arrecerava i on tenia previst instruir els seus deixebles (v. 2), però l'arribada massiva d'una multitud nombrosa (v. 5) el constrenyí a compartir amb cinc mil homes els cinc pans i dos peixos que duia un vailet per als servidors (Diumenge XVII). No vam comentar, però, la tempesta que els mateixos deixebles havien arborat, després que Jesús els hagués plantat quan anaven a proclamar-lo rei (v. 15a), encrespant el mateix mar sobre el qual Jesús es va passejar (vv. 16-21), com es passejava Jahvè pel paradís (Gn 3,8.10 LXX). «Quan la multitud s'adonà que Jesús no era allí ni els seus deixebles, prengueren amb ells unes barquetes i anaren a Cafarnaüm a buscar Jesús» (v. 24). Quan «l'hagueren trobat a l'altra banda del mar» (v. 25), Jesús els recriminà que l'haguessin buscat perquè s'havien saciat amb els pans, i no pels «senyals i prodigis» que havia fet davant d'ells compartint els pans i els peixos que portaven els criats. L'escena recorda

de prop, amb els actants canviats, la de la Samaritana. Allí foren els samaritans els qui, per boca de la dona, li demanaren: «Senyor, dona'm d'aquesta aigua, a fi que no tingui més set ni hagi de venir aquí a pouar» (4,15); aquí són els jueus els qui, després que Jesús els hagi fet veure que «no fou Moisès qui us va donar el pa del cel, sinó que és el meu Pare qui us dona el pa del cel veritable», li demanen: «Senyor, dona'ns sempre pa d'aquest», del pa que baixa del cel i dona vida al món. Semblantment, la resposta que donà a la Samaritana: «Tot el qui beu d'aquesta aigua, tornarà a tenir set; però el qui begui de l'aigua que jo li donaré, no tindrà set mai més», la formula ara als jueus: «Qui ve cap a mi mai més no passarà fam, i qui creu en mi no tindrà set mai més.» La mateixa revelació que feu a la Samaritana, assumint el nom de Jahvè: «Jo Soc el qui està parlant amb tu» (4,26), la fa a la multitud: «Jo Soc el pa de la vida.»

JOSEP
RIUS-CAMPS
Teòleg i biblista / riuscamps@yahoo.es

Quin origen té la «lectio divina»?

La *lectio divina* és un terme llatí que es podria traduir per «lectura espiritual», o millor, «lectura orant» o fins i tot (fixant-se en el seu veritable sentit) «escolta meditativa de la Paraula (Cf. Dt 6,4-8; Sl 1). Entre els primers expositors del mètode hi ha Cassià, Jeroni, Agustí i Gregori Magne a Occident; Joan Crisòstom i Efreem a Orient, tot i que la sistematització de la *lectio divina* en quatre graus o esglaons (avui referència comuna) es va fer tan sols al segle XII.

A més de ser un mètode o estil de lectura personal orant de la Bíblia, la *lectio divina* ha influït poderosament en la vivència comunitària de la fe cristiana, sobretot en les successives formes del que avui s'anomena «vida consagrada». Tant el concepte com la pràctica comunitària de la *lectio divina* ja es troben en Orígenes (s. III d C), que les utilitzava en les seves homilies dialogades amb el poble. La *lectio divina* sempre va ser l'espina dorsal de la vida religiosa, des dels orígens en els Pares del Desert, per als quals la lectura contínua de la Bíblia era el seu pa de cada dia. Va ser un dels elements fonamentals del projecte monàstic de Pacomi, Benet i altres pioners de la vida cenobítica.

PER A CONSULTES:
REDACCIO@CATALUNYACRISTIANA.CAT

Diumenge XVIII de durant l'any

Lectura primera

Ex 16,2-4.12-15

Jo us faré ploure pa del cel

Lectura del llibre de l'Èxode:

En aquells dies, tota la comunitat del poble d'Israel murmurà en el desert contra Moisès i Aharon. El poble d'Israel els deia: «Tant de bolamà del Senyor ens hagués fet morir tots al país d'Egipte quan encara sèiem al voltant de les olles de carn i menjàvem tant de pa com volíem. Ens heu fet sortir cap aquest desert perquè tot aquest poble mori de fam.» El Senyor digué a Moisès: «Mira, jo us faré ploure pa del cel. Que tothom surti cada dia a recollir-ne, però només el que necessiten per a aquell dia. Vull veure si compleixen o no el que jo els mano. He sentit aquestes murmuracions del poble d'Israel. Digue'ls, doncs: “Aquest vespre menjareu carn, i demà al matí tant de pa com voldreu”, isabreu que jo, el Senyor, soc el vostre Déu.» Aquell vespre, doncs, arribà un vol de guatlles que cobrí el campament, i l'endemà al matí, tot el campament era ple de rosada. Quan la rosada s'esvaí, quedà per tot el desert una cosa granulada, fina com la capa de gebre que cobreix la terra. Els israelites, en veure-ho es deien l'un a l'altre: «Manhu», que vol dir «Què és això?» Perquè no sabien què era. Moisès els digué: «Això és el pa que el Senyor us dona per aliment.»

Evangelí

Jn 6,24-35

*Els qui venen a mi no passaran fam,
els qui creuen en mi no tindran mai set*

Lectura de l'evangelí segons sant Joan:

En aquell temps, quan la gent veïa que Jesús no era allà i els seus deixebles tampoc, pujà a les barques i anà a buscar Jesús a Cafar-Naüm. Quan el trobaren, estranyats que

Salm responsorial

77

El que vam sentir i aprendre,
el que els pares ens van contar,
no podem amagar-ho als nostres fills,
i que ells ho contin als qui vindran.
Són les gestes glorioses del Senyor.

R. El Senyor els donà el seu blat celestial.

Ell donà ordres als núvols i obrí els batents del cel,
perquè plugués l'aliment del manà,
el do del seu blat celestial. *R.*

I els homes van menjar el pa dels àngels,
les provisions abundants que els enviava.
Els introduí al seu clos sagrat,
a la muntanya que el seu braç es conquerí. *R.*

fos a l'altra riba, li preguntaren: «Mestre, quan hi heu vingut, aquí?» Jesús els respongué: «Us ho dic amb tota veritat: Vosaltres no em busqueu pels senyals prodigiosos que heu vist, sinó perquè heu menjat tant de pa com heu volgut. No heu de treballar per un menjar que es fa malbé, sinó pel menjar que es conserva sempre i dona la vida eterna. Aquest menjar us el donarà el Fill de l'home: ell és el qui Déu, el Pare, ha marcat amb el seu segell personal.» Ells li preguntaren: «Què hem de fer per obrar com Déu vol?» Jesús els respongué: «L'obra que Déu vol és que cregueu en aquell que ell ha enviat.» Li contestaren: «Quin

Lectura segona

Ef 4,17.20-24

*Revestiu-vos d'aquesta humanitat
nova
que Déu ha creat a imatge seva*

Lectura de la carta de sant Pau als cristians d'Efes:

Germans, us dic, i insisteixo en el Senyor, que no visqueu més com viuen els pagans. Es guien per criteris que no valen. Però el Crist, tal com vosaltres heu après, no és res de tot això. No us l'han predicat tal com és? No us han ensenyat la veritat sobre Jesús? Doncs, deixeu la vostra antiga manera de viure. Despul·leu-vos d'aquesta naturalesa envellida; els designis que la sedueixen la porten a la seva destrucció. Que es renovi el vostre esperit i tota la vostra manera de pensar! Revestiu-vos d'aquesta nova naturalesa que Déu ha creat a imatge seva: porteu una vida justa, bona i santa de veritat.

Al·leluia

Mt 4,4b

*L'home no viu només de pa;
viu de tota paraula que surt de la boca de Déu.*

senyal visible ens podeu donar, que ens convenci? Quines obres feu? Els nostres pares van menjar el manà en el desert, tal com diu l'Escriptura: “Els donà el seu blat celestial.”» Jesús els respongué: «Moisès no us va donar pas el blat celestial, però el meu Pare sí que us dona el pa que és realment del cel, perquè el pa de Déu és el que baixa del cel per donar vida al món.» Li diuen: «Senyor, doneu-nos sempre aquest pa.» Jesús els diu: «Jo soc el pa que dona la vida: els qui venen a mi no passaran fam, els qui creuen en mi no tindran mai set.»

Calendari de la setmana

Lectures de la missa, santoral i altres celebracions

(CICLE LITÚRGIC B; FERIAI II)

TEMPS DE DURANT L'ANY

(SALTERI: SETMANA 2)

Agost

5. DIUMENGE

Diumenge XVIII de durant l'any (S), *Blanc*. Lectures: Èxode 16,2-4.12-15 / Salm 77 / Efesis 4,17.20-24 / Joan 6,24-35
SANTORAL: Afra, mr.; Osvald, rei.

6. DILLUNS

Transfiguració del Senyor (F), *Blanc*. Lectures: Daniel 7,9-10.13-14 / Salm 96 / Marc 9,2-10
SANTORAL: Hormisdas, p.; Just i Pastor, mr.

7. DIMARTS

Fèria, Verd. Lectures: Jeremies 30,1-2.12-15.18-22 / Salm 101 / Mateu 14,22-36. O bé: *Sant Sixt II* (ML), *Vermell*; *Sant Gaietà* (ML), *Blanc*.
SANTORAL: Albert Tràpani, prev.

8. DIMECRES

Sant Domènec de Guzmán (MO), *Blanc*. Lectures: Jeremies 31,1-7

/ Salm Jeremies 31,10-13 / Mateu 15,21-28
SANTORAL: Ciríac, Llarg i Esmaragde, mr.

9. DIJOUS

Santa Teresa Beneta de la Creu (F), *Vermell*. Lectures: Osees 2,14b.15b.19-20 / Salm 44 / Mateu 25,1-13
SANTORAL: Domicià, b.; Esteve, b. i mr.; Romà, mr.

10. DIVENDRES

Sant Llorenç (F), *Vermell*. Lectures: 2 Corintis 9,6-10 / Salm 111 / Joan 12,24-26
SANTORAL: Astèria, vg. i mr.; Deodat.

11. DISSABTE

Santa Clara (MO), *Blanc*. Lectures: Habacuc 1,12-2,4 / Salm 9 / Mateu 17,14-20
SANTORAL: Susanna, vg. i mr.; Tiburci, mr.

El Sant 9 AGOST

Santa Teresa Beneta de la Creu

Algunes de les personalitats catòliques més singulars del segle XX procedien de la fe jueva. Aquest és el cas de la filòsofa Simone Weil, del cardenal i arquebisbe de París Jean-Marie Lustiger o de la carmelita Edith Stein (1891 – 1942), la nostra santa d'aquesta setmana.

Nascuda a la ciutat alemanya de Breslau, avui Wrocław, Polònia, i educada en un judaisme pietós, d'adolescent es va fer agnòstica. Dotada d'una intel·ligència excepcional va estudiar filosofia i va ser l'alumna privilegiada del pensador Edmund Husserl, fundador de la fenomenologia. Impulsada per la recerca de sentit, el 1921 Edith es va convertir al cristianisme llegint la vida de santa Teresa i durant uns quants anys es va dedicar a la docència. L'any 1933 va entrar al Carmel de Colònia amb el nom de Teresa Beneta de la Creu, i com a religiosa va aprofundir en l'amor de Crist alhora que va obtenir el permís per continuar la seva activitat filosòfica. D'aquesta dedicació n'han quedat diversos llibres. La pressió contra els jueus va forçar la nostra santa a traslladar-se a una comunitat d'Holanda, però amb l'esclat de la guerra i la invasió nazi, santa Teresa Beneta es va veure de nou perseguida. L'any 1942 va ser arrestada pel seu origen jueu i va ser duta a Auschwitz, on va morir a la cambra de gas. Canonitzada per Joan Pau el 1998, és una de les patrones d'Europa.

Santa Maria dels Àngels

CONSOL MUÑOZ

Superiora general de les
Franciscanes Missioneres

El dia 2 d'agost la família franciscana celebrem una festa especial: Santa Maria dels Àngels, o de la Porciúncula.

Coneixem l'amor singular que sant Francesc tenia a la santíssima Mare de Déu. En una petita capella propera a Assís, anomenada Santa Maria dels Àngels, va tenir lloc el començament del primer Orde franciscà. També allà Francesc va rebre la consagració de Clara la nit del diumenge de Rams del 1211, que va donar origen al segon Orde i, tradicionalment, Santa Maria dels Àngels és reconeguda, també, com el bressol del Tercer Orde Franciscà.

Després es va edificar una àmplia església que inclou la capelleta de Santa Maria dels Àngels, i diversos romans pontífexs van atorgar privilegis especials a aquesta església. El papa Pius X, el 1909, la va declarar cap i mare de l'Orde dels Menors, basílica patriarcal i capella papal.

El papa Benet XVI, en l'al·locució de l'Àngelus del diumenge 2 d'agost del 2009, es va referir a aquesta festa i va comentar: «Avui contemplem en sant Francesc d'Assís l'ardent amor per la salvació de les ànimes, que tot sacerdot ha d'alimentar constantment: en efecte, avui se celebra l'anomenat "Perdó d'Assís", que va obtenir del papa Honori III l'any 1216, després d'haver tingut una visió mentre pregava a l'esglesieteta de la Porciúncula. Se li va aparèixer Jesús a la glòria, amb la Mare de Déu a la dreta i molts àngels al voltant seu, i li va dir que expressés un desig, i Francesc va implorar un "perdó ampli i generós" per a tots aquells que, "penedit i confessats", visitaran aquella església. Rebuda l'aprovació pontifícia, el sant no va esperar cap

document escrit, sinó que va córrer a Assís i, en arribar a la Porciúncula, va anunciar la gran notícia: "Germans meus, us vull enviar a tots al paradís!" A partir de llavors, des del migdia de l'1 d'agost fins a la mitjanit del 2, es pot aconseguir, amb les condicions habituals, la indulgència plenària visitant una església franciscana.»

Per tant, la capella de la Porciúncula és, per a la família cristiana, evocació dels nostres propis orígens. Tomàs de Celano, en la primera vida que va escriure sobre sant Francesc (n. 106), transmet el que sant Francesc deia moltes vegades als germans: «Mireu, fills meus, de no abandonar mai aquest lloc. Si us fan fora per una banda, torneu a entrar per l'altra, perquè aquest lloc és veritablement sant i estatge de Déu. Va ser aquí on, sent encara pocs, ens va multiplicar l'Altíssim. Aquell qui pregui aquí amb cor devot obtindrà el que demani.»

Façana del temple parroquial.

Tres aniversaris de la parròquia de Sant Joan de Lleida

ANNA MARIA GAYA

La parròquia de Sant Joan Baptista de Lleida, que forma unitat pastoral amb la parròquia de la Mare de Déu del Carme, ha iniciat la celebració de tres aniversaris que es commemoraran al llarg del trienni 2018-2020.

L'origen de la parròquia està directament relacionat amb la restauració de la diòcesi de Lleida l'octubre del 1149, pocs dies després de la conquesta feudal de la ciutat. Guillem Pere de Ravidats, bisbe de Roda, havia pres possessió com a bisbe de Lleida i s'havia traslladat a la nova seu de la diòcesi restaurada. A través de l'*Ordinatio Ecclesiae Ilerdensis*, de 29 d'abril del 1168, el bisbe va organitzar l'Església de Lleida creant una estructura parroquial integrada per les parròquies de Sant Llorenç, Sant Martí, Sant Andreu, Sant Joan i Santa Maria Magdalena. Aquesta és la data on figura documentada per primera vegada la parròquia de Sant Joan, que emergí com la més important de la ciutat. Són 850 anys d'aquesta data.

El temple romànic de Sant Joan de la Plaça, atribuït a Pere de Coma, que ja engegava la construcció de la Seu Vella, a finals del segle XII, va acollir

la parròquia fins que s'ordenà la seva demolició. D'octubre de 1868 a juny de 1869 el temple fou enderrocat per poder ampliar la plaça que li donava nom. Les seves restes soterrades van sortir a la llum l'any 1975 amb les obres de construcció d'un pàrquing a la plaça. Són 150 anys d'aquesta data.

L'arquitecte bilbaí Juli de Saracibar projectà el nou temple parroquial de Sant Joan Baptista, l'obra del qual la va realitzar el lleidatà Celestí Campmany. El bisbe Josep Messeguer l'inaugurà el 27 d'octubre de 1895, tot i que la construcció no es va completar fins al 1902. Són 125 anys d'aquesta data.

Dues pancartes anunciant aquests aniversaris commemoratius pengen de les dues façanes del temple parroquial, situat a la plaça de Sant Joan, al cor de la ciutat. La part superior de la pancarta està presidida per la imatge del projecte del temple neogòtic actual, pintada per l'artista lleidatà Miquel Roig Nadal. En aquesta imatge s'han deixat amb menys color les parts del temple que no es van arribar a construir: les dues torres i la cúpula. A la part inferior s'indiquen els tres aniversaris que se celebraran des del 2018 al 2020, flanquejats per una creu.

EL CONSULTORI

PREGUNTES I RESPOSTES SOBRE DOCTRINA I MORAL

pel Dr. Joan Antoni Mateo

Fe o ciència?

Un professor de batxillerat diu als seus alumnes que la fe religiosa és una realitat superada i que la ciència ho acabarà explicant tot. A mi, aquestes ocurrències no m'impresionen gaire, però a algun jove de setze anys li poden provocar dubtes de fe. No parlo d'un cas hipotètic. És un fet molt real que he comprovat personalment. Quins arguments donaria vostè a aquests alumnes per rebatre el seu professor?

De professors incompetents, com el que em menciona, en conec més d'un. Aprofiten la docència de les seves matèries per entrar en terrenys que no els incumbeixen i imposar les seves opinions. D'entrada, li diria que aquesta fe en una ciència que resoldrà totes les maleses de la humanitat avui és ben poc compartida. És una fe il·lusa. De fet, la humanitat, amb el nivell de desenvolupament científic i tècnic que ha assolit, hauria de gaudir d'una felicitat com mai en la seva història. La ciència ens pot aportar moltes respostes i molta utilitat en el seu àmbit. Les preguntes fonamentals de la vida, i la més cabdal, la pregunta pel sentit, va més enllà de l'àmbit de la ciència. El problema, segons el meu parer, no radica en la ciència i en les seves possibilitats, sinó més aviat en els científics, és a dir, en les persones que es dediquen a la ciència i en la seva interpretació de la realitat. Si el científic és honest, sabrà limitar l'àbast del seu coneixement científic. Si el científic no és honest o és fanàtic convertirà el seu coneixement en una ideologia que pretendrà explicar-ho tot. Quan em trobo amb algú amb aquestes pretensions li pregunto si coneix determinats científics de fama i reputació, normalment de la seva disciplina. Quan, òbviament em diu que sí, li comento que aquests científics eren persones profundament religioses i li observo que, com a mínim, eren o són tan bons científics com ell. Habitualment, la conversa s'acaba aquí. El problema no està en la ciència, sinó en el científic. No és tan complicat, oi?

PER ENVIAR CONSULTES

AL DR. MATEO:

elconsultori@hotmail.com

Ap. de correus 121-25620 Tremp (Lleida).

Postals des d'Andalusia

Tot recordant Pere Casaldàliga

El temps de vacances és un temps propici per a la lectura, per a la formació personal, per a l'enriquiment d'aquests quatre àmbits que configuren la nostra persona: l'enteniment on hi ha el saber; la consciència, on hi ha els valors; el cor, on hi ha els sentiments; i les obres on hi ha el testimoni. Hi ha llibres, el contingut dels quals enriqueix i il·lumina aquests quatre àmbits. I autors que, a més, ens serveixen d'exemple. Un d'ells és Mons. Pere Casaldàliga, bisbe emèrit de São Félix do Araguaia (Brasil). Els seus llibres i escrits tenen sempre un «encant especial». Parla i escriu amb aire de somiador. Imagina Déu i li parla amb una gran tendresa. Avui, ja jubilat, contempla la vida, «i relativitza el que és relatiu —en mi, en la societat, en l'Església—, i absolutitza el que és absolut (Déu i la Humanitat). La seva salut fràgil gairebé no li permet sortir de São Félix: «He deixat de fer quilòmetres i més quilòmetres amb autocar per aquests carreteres infinites», assegura.

Ara, passa els dies «vivint», és a dir, «convivint, que ja és molt». I afegeix:

«Prego
dormo
llegeixo
escriu
menjo
responc cartes
atenc visites...
I espero.»

Mentrestant, aquest prelat petit i lluitador continua pendent de tot el que passa: «Em sap greu que no hi hagi més obertura, més capacitat de diàleg i que, com a Església, no siguem més esperançadors, més creatius, menys autoritaris...»

ANTONIO GIL
Sacerdot i periodista

Cartes

Un dret primordial dels pares

L'educació dels fills és un dret primordial dels pares. Cada any, en aquest país, la confien de forma molt nombrosa a institucions vinculades directament o indirectament a l'Església. Ho fan, en molts casos, perquè volen una educació moral i religiosa d'identitat catòlica per als seus fills, i en altres, convençuts que, en qualsevol cas, suposarà una educació de qualitat. N'hi hauria prou amb aquestes raons poderoses, però està bé saber, a més, que aquest tipus d'educació preferida per tants, no només no és costosa per a les arquies públiques, com de manera fallaç alguns diuen de vegades, sinó que suposa un considerable estalvi a la societat, i que és capaç de retornar quatre vegades més del que rep, per a benefici de tots.

JESÚS DOMINGO MARTÍNEZ
Girona

La gent gran i la tecnologia

La gent gran, davant del canvi tecnològic, creiem que les màquines no són com les persones perquè nosaltres tenim consciència i les màquines només funcionen. És clar que el potencial de la tecnologia ha tingut un impacte evident. Cal entendre, però, que a la gent gran ens costa acceptar aquests canvis. Valorem l'aportació de la tecnologia en molts aspectes perquè no en podem negar el potencial.

El més important és la interacció entre les persones i les màquines. De tota manera, el canvi l'han de fer les persones, és a dir, és personal.

ANNA MARIA MUNTADA
Granollers

Aquella contesa

Aquella contesa, la dels anys cinquanta entre les dues Corees, encara no s'ha acabat. Només el 1953 es va aconseguir un armistici que ha permès a Corea del Sud aconseguir el cim del desenvolupament econòmic, mentre que la del Nord, quedava sota un règim comunista monolític que ha desenvolupat un arsenal formidable d'armes nuclears. No podem perdre de vista, en aquest context, la incertesa creixent en les relacions internacionals després de la caiguda de la Unió Soviètica i el començament d'un suposat Nou Ordre Mundial, que de seguida s'ha esvaït amb els conflictes del Pròxim Orient.

El món, en realitat, no es deixa de refer amb violència des de fa segles, però no manca mai l'esperança d'aconseguir alguna manera de governança mundial que permeti harmonitzar les relacions internacionals complexes, sobre la base del respecte a la dignitat humana. En això estem, però encara lluny.

XUS D. MADRID
Palamós

Podeu enviar les cartes a:

redaccio@catalunyacristiana.cat

Viure el patrimoni sacre en temps de vacances

Jordi Maragall i Mira

De l'estiu, sempre n'esperem molt. Hi projectem multitud d'esperances, el veiem com un temps eteri que ens permetrà fer tot un munt de coses per les quals no trobem temps durant l'atrafegada temporada laboral. Creiem que ens podrem submergir en llibres llargs i consistents que ens reclamin tota l'atenció; creiem que trobarem les hores per visitar sense pressa amics i parents que s'ho mereixen; creiem que podrem reposar per fi i mirarem el rellotge amb ànsia. Les esperances, vet aquí el motor de l'home...

Els que d'una manera o altra estem vinculats al patrimoni cultural afegim a la llista ordinària de desitjos estivals un altre propòsit: submergir-nos en la contemplació del patrimoni sense cap altra intenció que la del gaudi estètic

i la vivència interior —lluny de les mirades a la recerca d'esquerdes o corcs, lluny de les angúnies pels horaris d'obertura o les condicions de seguretat...

De fet, estic ben convençut que la millor manera de viure el patrimoni cultural és precisament des de l'actitud de deixar-se sorprendre, de deixar-se embolcallar, d'escoltar sense premisses el que el patrimoni ens digui. Ens ho adverteix el bisbe Francesc Pardo, president de Catalunya Sacra, en unes jornades on parlàvem d'aprofundir en les raons del patrimoni, en les seves finalitats: no ens podem oblidar de la principal via d'aproximació, que és la contemplació.

Pot ser hora, doncs, durant les nostres vacances, d'acostar-nos al patrimoni no pas des de l'erudició

DANI FONT

Secretari de la Comissió diocesana del Patrimoni Cultural del bisbat de Vic i coordinador de Catalunya Sacra

La millor manera de viure el patrimoni cultural és des de l'actitud de deixar-se sorprendre, de deixar-se embolcallar, d'escoltar sense premisses el que el patrimoni ens digui

i la recerca de les dades sinó des del silenci i la voluntat de deixar-se sorprendre. Prendre cadira i veure passar els espais i les eines davant els nostres ulls.

Podem acostar-nos, per exemple, a un santuari. Sempre tan ben posats, sempre en llocs geogràficament sensibles, assenyalats. Un turonet, una carena, un replà vora el riu. Prou lluny dels pobles, però no massa perquè el camí es pugui fer a peu. En ser allà, veure el paisatge, fet de carenes, valls i pobles. Mirar el campanar, que fa el santuari visible des de la llunyania. Veure l'atri, segurament, pensat per aixoplugar els pelegrins sortint de missa. Seure als bancs de dins i mirar la Verge, que ens escolta des de dalt el cambril, sobre l'altar. Veure com s'arriba als seus peus amb una escala per pujar i una escala per baixar: la funció fa l'escenari arquitectònic. Fer un repàs xafarder als exvots —alguns d'artístics, alguns un punt macabres—, testimonis de les pors i els desitjos dels feligresos i tirar una moneda a l'escolà de guix que aguanta una guardiola.

Podem entrar també en una amable església parroquial i seure davant del presbiteri, ara ben buit. Repassar lentament l'altar —taula de l'Eucaristia—, segurament garnit amb unes estovalles brodades per alguna feligresa traçada. Veure l'ambó —taula de la Paraula—, ara complementat amb un micròfon que fa inútil una bona trona, segurament enfilada a mitja nau i amb un sostre de fusta: el tornaveu. Veure, si l'atzar històric ho ha fet possible, el retaule major, la culminació decorativa i doctrinal del temple parroquial, amb un lloc central reservat al titular de la parròquia, que presideix, vetlla i fa d'intercessor per la parròquia, al costat d'altres sants que són com de la família de la parròquia. Buscar, també, en alguna capella lateral, una pintura dels nostres anys seixanta o setanta, quan l'art contemporani va entrar amb tota sinceritat dins les esglésies; l'aire fresc del Concili Vaticà II s'encarnà en obres trenca-dores que ara veiem amb orgull. I marxar aturant-se davant la capella del Sant Crist. No falla mai, sempre humil, sempre visitada.

Podem anar també a una gran catedral. Estaríem ja en un con-

junt on tot juga en una altra lliga. La voluntat de presència és aquí encara més gran. La façana mateix ja ens ho indicarà, que estem davant la casa de Déu —que no és poca cosa. Les seves portalades, profusament decorades, ens indiquen que en passar sota seu canviem de temps: del temps profà, atrafegat, enderiat, ens introduïm en el temps sagrat, lent, solemne, elevat, de misteriosa fosca. Una vegada dins, petits i grans detalls ens parlaran de la vida que hi formigueja. El cor dels canonges, lloc de l'Ofici Diví, pot ocupar l'espai central, si és que encara guarda el seu gran moble. Arreu, ciris de devots i altars i altarets creats per als beneficis, dedicats a multitud de sants i santes —alguns més estimats que altres. I al fons del presbiteri, la càtedra: la seu del bisbe, que dona nom a l'edifici, des de la qual el bisbe presideix l'assemblea, dirigeix la pregària i exerceix el seu mestratge. Tot, aquí a la catedral, té les mateixes funcions que en les altres esglésies, però en una talla més gran.

Estarà bé també, si es pot, anar a un monestir —de monjos, de monges, de canonges...— i seure una estona al claustre. Quin gran invent, el claustre! Tots els conjunts arquitectònics d'Església on resideix una comunitat de religiosos en tenen un. El claustre uneix una funció pràctica —permetre als membres de la comunitat anar d'un espai a l'altre sense mullar-se— amb una de litúrgica —àmbit per a les processons i altres actes itinerants— i una funció estètica i humanitzadora —amb capitells fantàsticament treballats, un jardí interior, un espai per a l'exemplament del cor. Si estem una estona al claustre, podem imaginar el tragí del monjo: aquell que va ràpid perquè fa tard a vespres, el que passeja tranquil·lament mirant-se els peus, el que va a la sala capitular a preparar cadires... I veure també, amb perspectiva, el nostre tragí.

Contemplar, escoltar, rumiar, gaudir. Contemplar-me, escoltar-me, rumiar-me, dedicar-me. Vet aquí un gran exercici humanitzador per al nostre estiu, a la llum del patrimoni cultural de la nostra Església.

SOBRETAULA D'ESTIU: BEGUDES I AIGUARDENTS MONACALS I POPULARS

**JOAN PALLARÈS-
PERSONAT**

Historiador

jpallarespersonat@gmail.com

Si les begudes alcohòliques tradicionals al Principat tenen un origen monacal, a Ses Illes totes sorgeixen de pagès i aquest és el cas de les Herbes eivissenques que tant de prestigi han assolit com a beguda espirituosa i digestiva. Amb vegetals de l'illa: fonoll, timó, romani, herballuïsa, espígol, ruda, eucaliptus, camamilla, ginebre amb ginebrons, orenga, menta, herba sana, fulles i pell de llimona i taronja, sàlvia, anís estrellat o badiana i anís verd o matafaluga, amb sucre afegit, destil·lades o macerades en alcohol.

Les Herbes d'Eivissa van néixer a les darreries del segle XIX a l'illa de Formentera. Un veí d'aquesta petita illa, que com la resta dels seus habitants en terra tan pobra havien de compaginar la pagesia i la ramaderia amb la pesca, tenia un llaüt amb el qual comerciava amb Barcelona portant productes i estris per proveir d'allò més necessari que calia, de manera que en un dels seus viatges va adquirir un alambí i va aprendre els secrets de la destil·lació. Les herbes naturals van fer la resta i, doncs, com que la indústria anava bé i la beguda tenia demanda, al cap d'uns anys va traslladar la fassina a Eivissa, on continuà produint fins que pel 1997 les Herbes eivissenques van obtenir la denominació geogràfica que les protegí d'imitacions i intrusos forans. Aquesta és controlada a través del Consell Insular d'Eivissa i Formentera.

Les Herbes eivissenques tenen un component alcohòlic entre 24 i 38 graus, però a la veïna illa de Mallorca també tenen les seves herbes, a les quals donen un origen remot, però se sap que al segle XVIII ja es produïen en abundància. Aquestes avui també tenen deno-

Herbes eivissenques i Palo

minació geogràfica i se'n fan de tres categories: dolces, que són les més suaus, mesclades o seques, les de major graduació.

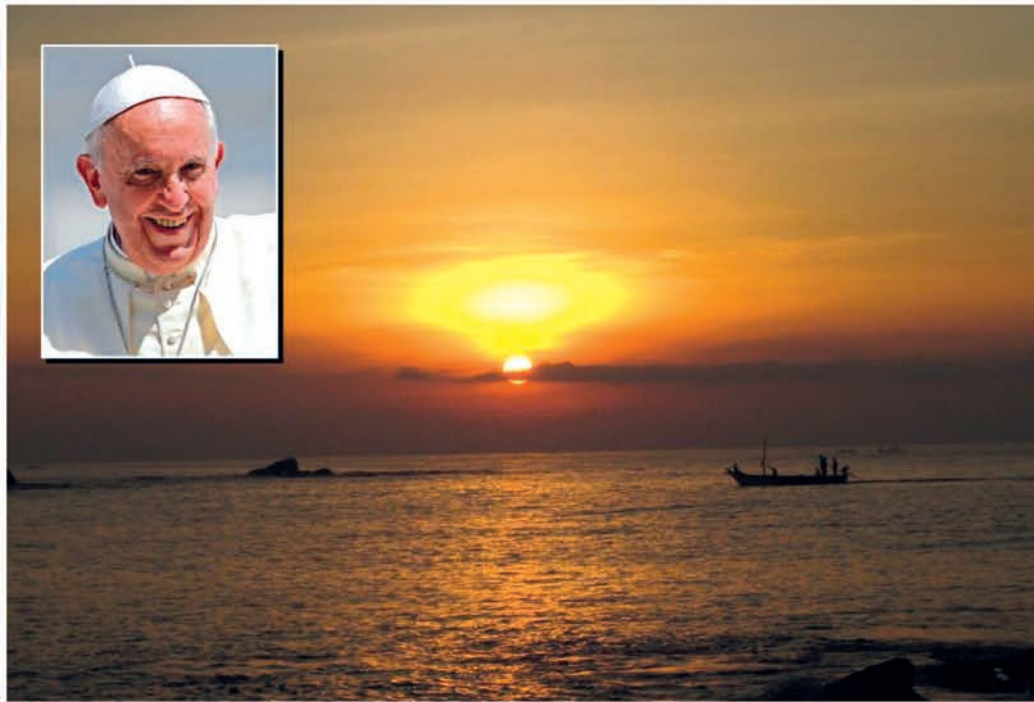
Palo

El Palo és un licor balear d'origen antic, hom vol remuntar els seus orígens en els segles XVI i XVII, quan a l'illa de Mallorca, també a la d'Eivissa, hi havia encara molts aiguamolls que no s'havien dessecat i els mosquits constituïen una plaga que escampava sovint les febres palúdiques sobre els soferts pagesos que conreaven aquells indrets.

En aquell temps l'única manera de combatre el paludisme, conegut en altres contrades com a malària, de l'italià *mal aria*, mal aire, era l'ús de dues plantes, una la quina calissaia, que procedia d'un arbre de l'Amèrica recent descoberta, i la genciana, una flor amb moltes varietats, molt estesa pel món, que des de ben antic s'emprava com a fàrmac.

Per conservar els fàrmacs impedit que fermentessin va sorgir el Palo, el mètode emprat va ser posar-lo dins d'alcohol. Després algú li va afegir sucre per fer-lo de més fàcil empassar, car tenia un gust amargant molt poc agradable, de manera que ja tenien la beguda llesta. Amb els anys va evolucionar, els aiguamolls es dessecaren, el paludisme va ser vençut, però la beguda va romandre, i es prenia com un apetitiu i reconstituent, amb l'única diferència que en l'actualitat el sucre afegit és sucre cremat, i s'hi afegeix, segons el gust, aigua de síf o glaçons.

De Mallorca o d'Eivissa, com dèiem, avui el Palo mallorquí té denominació geogràfica reconeguda oficialment.

11 FRANCESC i la nostra CASA DE TOTS

Carta «*Laudato Si'*» —«*Lloat sigueu*»—

20 EL PARADIGMA TECNOCRÀTIC afecta el nostre estil de vida

NOTA. El *paradigma tecnocràtic* dona per fet que la ciència i la tècnica són necessàries i suficients per comprendre i interpretar tota la realitat i garantir el progrés de la humanitat.

L'ús que Francesc ha fet d'aquesta expressió —*paradigma tecnocràtic*— deu haver causat sorpresa, perquè potser nosaltres no ens havíem adonat que els progressos de la ciència i la tecnologia amaguen els riscos que ell ha descrit amb tanta precisió. Sovint els mètodes i els objectius s'han convertit en principis indiscutibles que han conformat la nostra vida i la del conjunt de la societat.

Segons aquest paradigma, gràcies al progrés científic i tecnològic hem adquirit un poder tan enorme que ens permet de satisfer uns desitjos que fa pocs anys eren inimaginables, i que ara hem convertit en necessitats (cf. LS 106).

Alguns productes de la tecnologia han creat un entramat summament complex que condiona el nostre estil de vida als interessos de determinats grups de poder; així mateix, algunes decisions que poden semblar intranscendents en realitat afecten el model de societat que entre tots estem construint. «**Molts problemes del món actual** tenen l'origen en l'afany, no sempre prou conscient, de convertir els mètodes i els objectius de la ciència i de la tecnologia en un paradigma de concepció de la realitat que condiona la vida de les persones i el funcionament del conjunt de la societat» (LS 107).

Ningú no podrà negar que, quasi sense adonar-nos-en, estem cada dia més pendents dels recursos tecnològics, de tal manera que la nostra llibertat ha disminuït, precisament perquè no podem deixar de fer allò que la tècnica ha posat al nostre abast. Uns recursos molt concrets posats al servei de la comunicació han facilitat la *comunicació a distància*, sovint en detriment de la relació interpersonal amb els qui tenim més a prop.

Per tot això, avui la idea de promoure un paradigma cultural diferent d'aquest sembla inconcebible. **«Avui l'elecció d'un estil de vida amb objectius que puguin ser, almenys en part, independents de la tecnologia, dels seus costos i del seu poder globalitzant i massificant, és una opció clarament contracultural»** (LS 108).

21 L'ECONOMIA I LA POLÍTICA regeixen la vida de la societat

El **paradigma tecnocràtic s'aplica sobretot en els àmbits de l'economia i de la política**, que incideixen molt directament en la vida de les persones i en el desenvolupament i el benestar de la societat. Per camins diversos, l'aplicació d'aquest paradigma ens ha fet creure que, si solucionem el problema de l'economia, no trigarem gens a resoldre els problemes mediambientals.

Alguns sectors donen per fet que els problemes de la fam i la misèria també es resoldran amb el creixement del mercat. S'enganyen i ens enganyen. *«Potser no defensaran les seves teories amb paraules, però les sostenen amb els fets: no mostren interès per uns nivells de producció més equilibrats, una distribució més equitativa de la riquesa, i una preocupació pel medi ambient i pels drets de les generacions futures. Amb els seus comportaments mostren que, a parer seu, l'objectiu de maximitzar els beneficis és suficient. Obliden que el mercat, per ell mateix, no garanteix el desenvolupament humà integral i la inclusió social»* (LS 109).

El creixement de l'economia afavoreix més els rics que els pobres, i sovint no es posa al servei del bé comú. *«S'ha aconseguit un desenvolupament extrem, malbaratador i consumista, que contrasta de manera inacceptable amb situacions persistents de misèria deshumanitzadora; i no s'impulsen amb prou celeritat la creació d'institucions econòmiques i la promoció d'iniciatives socials que permetin als més pobres l'accés regular als recursos bàsics»* (LS 109).

Sovint l'economia està en funció del benefici de poques persones, que no solen prestar atenció a les eventuais conseqüències negatives per a un ampli sector d'éssers humans que mai no podran tenir accés a aquests beneficis. Aquest és el problema: **la manca d'equitat en la distribució de la riquesa** provoca que alguns disposem de molts més recursos que els que realment necessitem, mentre d'altres, que són molts més, no tenen al seu abast allò que els és totalment indispensable per viure amb un mínim de dignitat (cf. LS 110).

«El paradigma tecnocràtic s'ha tornat tan dominant que és molt difícil prescindir dels seus recursos. [...] La nostra capacitat d'adoptar decisions, la llibertat més genuïna, i l'espai per a la creativitat, han disminuït» (LS 108).

- Has observat que alguns *avenços tecnològics* han repercutit negativament en el teu estil de vida? Saps com ho han provocat?
- Quins criteris determinen la producció, el mercat i el consum en els països 'desenvolupats'? Quina actitud adoptes davant d'aquesta situació?

edebé

Extracte del llibre *Carta del PAPA FRANCESC — ECOLOGIA INTEGRAL*
Selecció i desenvolupament: FRANCESC RIU i MARGARIDA MOGAS

Observatori de Neutrins «IceCube».

ACTUALITATS
CIENTÍFIQUES

Els astrònoms s'han vist sorpresos per una nova troballa còsmica

FRANCESC NICOLAU
Professor de la Facultat
de Filosofia de Catalunya

Passa tot sovint que els telescopis i altres instruments escrutadors del cel ens presenten la detecció d'objectes i fenòmens còsmics que mostren novetats mai no observades, que, si bé moltes són de les previstes o previsibles, n'hi ha que ha costat desxifrar o trobar-ne l'origen. Ja n'he parlat més d'una vegada. Però ara m'he trobat amb una que he cregut, per la seva importància, que era convenient avui donar-vos-en notícia. S'ha publicat a la revista *Science* aquest mes de juliol, que fins i tot l'ha posada a la seva portada.

La notícia és que s'ha identificat la font d'un fenomen observat el 22 de setembre de l'any passat. Què es va detectar? Un neutrí molt energètic, que venia del cosmos llunyà! Com es va poder fer? Amb un aparell construït per detectar aquestes partícules quan van carregades de molta energia. Es tracta de l'Observatori *IceCube*, que es va establir a prop del pol sud, a l'Antàrtida, dissenyat específicament pel que hem dit: identifica i rastreja neutrins d'alta energia. Des del 2013 ja ha portat a cap nombroses mesures fonamentals per al coneixement de neutrins astronòmics. És un gran cub d'aigua glaçada, d'un quilòmetre de costat, enterrat sota 1.500 metres de gel. Com sabeu, els neutrins són partícules de molt poca massa que s'originen en les desintegracions atòmiques, i només s'ha trobat

la manera de detectar-los quan són portadors de molta energia. I això és el que aconseguix fer l'Observatori *IceCube*, que, com diem, ja n'ha detectat uns quants venint dels astres.

Però el que detectà el setembre passat era extraordinàriament energètic. La seva energia era de 290TeV, que és el mateix que dir que tenia 40 vegades l'energia a la qual pot fer arribar un protó l'accelerador de partícules més potent del món (el LHC del CERN). De seguida es plantejà l'interrogant: quin objecte astronòmic podria emetre una energia tan enorme? Doncs això és el que s'ha aconseguit «veure» amb una seguretat gairebé total. Per trobar-lo hi han col·laborat més de mil científics de gairebé tres-centes institucions, amb multitud de telescopis, entre ells els tres de les Canàries. I, per fi, han arribat a la conclusió que aquell neutrí tan energètic havia de provenir de l'objecte denominat TXS 0506+056, a la constel·lació d'Orió a uns 4.000 milions d'anys llum. Es tracta d'una enorme galàxia el·líptica del tipus «blazar». Té per nucli un forat negre supermassiu, de milions de masses solars, que rota a una velocitat inimaginable i emet dos feixos de partícules en direccions oposades des dels seus pols. Es veu que la Terra es troba en la direcció d'un d'aquests dos rajos i per això hi ha arribat el superenergètic neutrí. Com se n'han alegrat els científics, de saber-ho!

FRA VALENTÍ SERRA DE MANRESA

Arxiver dels caputxins

TRADICIONS GASTRONÒMIQUES

El codonyat i l'arrop de bresca

Antigament hom anomenava «arrop» aquell suc espès procedent de la bullida de les bresques de mel. Actualment, quan parlem d'arrop ens referim al most de raïm espessit per un procés d'ebullició i evaporació i amb l'afegit, encara, de l'excedent de fruites i hortalisses, ben trossegades, com ara carbassa, poma, albergínia, pell de taronja o clovelles de meló. Pel que fa al terme *arrop* semblaria que ve del mot àrab *arrobb*, emprat per referir-se a la «bullidura» de most fins que aquest assoleix l'espessor pròpia del xarop. Alguns filòlegs assenyalen, però, que el mot *arrop* segurament provindria de la paraula *al-rubb* i que, literalment, vol dir un decuit espès. L'arrop s'ha emprat en la medicina popular com a laxant no agressiu i també s'ha usat per temperar els atacs de la bilis, especialment aquell *arrop* elaborat amb pera, carbassa o bé amb la

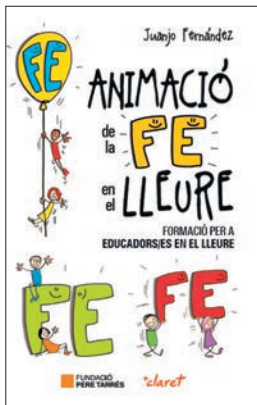
drupa del saüc. Al llarg dels segles hom ha afegit a l'arrop vi de grau elevat, o àdhuc alcohol de brisa.

Com a provisió hivernal, és recomanable al seu temps confitar la fruita seca (nous, ametlles i avellanes amb mel o amb *arrop* de bresca) i, fins i tot confitar els excedents d'algunes variants de la fruita verda (com ara la figa, l'albercoc o la pruna) per mitjà d'un procés de dessecació o deshidratació exposant la fruita al sol per tal d'aconseguir reduir l'aigua i així paralitzar l'acció dels gèrmens.

Pel que fa a l'elaboració del codonyat, els antics frares el solien preparar així: «Per fer un bon codonyat de sucre prendràs les codonyes que sien ben llises y que no sien corcades, y ab un parol ben net hi posaràs aygua clara, y cal posar-la al foch. Y en bullir hi llansaràs aquelles codonyes totes senceres perque se entendrescan.

Y mentre se entendriran, amanirás (: prepararás) una plata y un sedàs ben net y unas forquillas, y pendrás aquellas codonyas ab un ganivet y en ésser ben tendras, ab las manillas traurás aquell parol del foch y ab les forquilles pendrás aquelles codonyes de una a una, y ab lo ganivet les pelarás. Y així com las anirás pelant las anirás passant per aquell sedàs sobra de aquella planta, y en ésser passat posarás la pasta ab un parol ben net. Per cada lliura de pasta hi posaràs una unça y mitja de sucre clarificat, y maldarás que tinga punt lo sucre. Posarás aquella pasta al foch sobre un fogó, y ab un menador ben net lo anirás sempre remenant fins que sia cuit, y serà un bon codonyat» (*Cuina caputxina*, 78). A l'article vinent us vull parlar, si a Déu plau, sobre les nombroses propietats de la sardina.

JUANJO FERNÁNDEZ

Animació de la fe en el lleure
Fundació Pere Tarrés - Claret,
2018, 31 pàg.

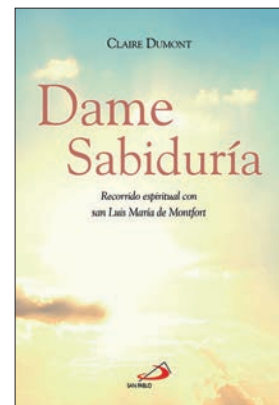
Totes les cultures i civilitzacions han donat resposta a la dimensió transcendent humana amb els seus déus i la seva religiositat. La nostra, amb el progrés, ja no en necessita? O el nostre déu és el tenir i els avenços científics-tecnològics? Si ens aturem, respirem a fons, contemplem tot tenint cura de la nostra interioritat, copsarem la nostra dimensió espiritual, ens n'adonarem que hi ha d'haver un més enllà.

HERMANO EMMANUEL, DE TAIZÉ

Un amor por redescubrir
Desclée De Brouwer, 2017, 279
pàg.

Cadascun de nosaltres, sigui creient, no creient o una persona que busca, es troba sota la influència de projeccions inconscients que en condicionen la representació de Déu i, per tant, les conviccions personals. Aquest llibre intenta remoure els obstacles principals que s'aixequen en el curs d'una recerca de sentit o d'una experiència espiritual.

CLAIRE DUMONT

Dame sabiduría
Recorrido espiritual con san Luis María de Montfort
San Pablo, 2018, 183 pàg.

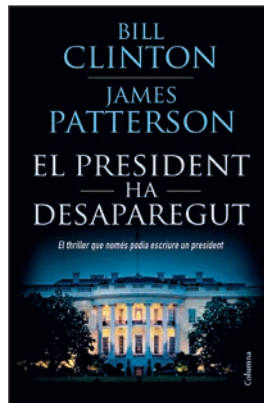
Avances en el camí de la teva vida, a la recerca de felicitat. En realitat, és a Déu a qui busques. I el busques perquè Ell, des de sempre, et cerca a tu. És Ell qui t'atrau i et convida avui a emprendre el camí de la Saviesa. La teva veritable recerca és la de trobar una manera o els mitjans per ser feliç. T'ofereixo un camí a seguir, la via espiritual que conec i que busca l'empremta de totes les aventures dels éssers humans de la Terra.

JORDI VERDAGUER

La ciudad de las tres catedrales
Almuzara, 2018, 396 pàg.

Aquest volum és una novel·la històrica enlluernadora que recull els esdeveniments més aïllats de l'època, que permet al lector conèixer el trencaclosques intricat dels regnes i els comtats peninsulars, i que revela fets envoltats en la broma de la llegenda, com la concepció i l'ascensió al tron de Jaume «el Conqueridor», un dels personatges més atractius de la història del Regne d'Aragó.

BILL CLINTON - JAMES PATTERSON

El president ha desaparegut
Columna, 2018, 569 pàg.

Hi ha secrets que només un president pot saber. Hi ha situacions que només un president pot resoldre. Però hi ha decisions que ni tan sols un president voldria prendre.

El president ha desaparegut és una combinació explosiva d'intriga i acció, plena de secrets i detalls que només un president pot conèixer. El thriller que només un president podia escriure.

LAURENT GOUNELLE

Encontrarás el tesoro que duerme en ti
Roca Editorial, 2018, 284 pàg.

Tot comença el dia que l'Alice, una dona jove, dinàmica i atrevida, es troba un amic de la infància, el Jérémie, que s'ha fet sacerdot rural i que se sent aclaparat pel gran nombre de fidels que el segueixen. L'Alice, experta en gestió de la comunicació i atea, decideix ajudar-lo... a la seva manera. Per a això, el primer que fa és intentar aprofundir en el món de l'espiritualitat.

CRÍTICA TEATRAL

ANDREU SOTORRA

andreu.sotorra@gmail.com

El moll de l'os de la família

L'escriptor i guionista Stephen Karam (Scranton, Pennsilvània, EUA, 1980) va obtenir amb aquesta obra el premi Tony del 2016 en l'àmbit teatral. Si l'autor hagués eliminat el telèfon mòbil de la trama, el seu guió de caràcter universal, malgrat que la bona adaptació d'Ernest Riera respecta la ubicació nord-americana, no tindria fronteres temporals ni geogràfiques. L'obra toca el moll de l'os de qualsevol família actual.

Amb aquest fútil detall del mòbil, l'autor situa *Humans* en un temps present que encara s'hi fa més amb l'Alzheimer de l'àvia —la matriarca d'una família nord-americana de classe mitjana treballadora d'origen irlandès— una opció que reconeix

una malaltia lamentablement massa habitual i que curiosament encara provoca somriures en l'auditori per les reaccions innocents del personatge que la pateix. Aquí, però, l'autor hi posa un punt d'ironia quan, el dia d'Acció de Gràcies, a taula, la bona dona, fins aleshores en cadira de rodes i incapaç de raonar, recita eufòricament l'oració, amb bis inclòs, sense titubear i amb la memòria ben afinada.

L'obra *Humans* està farcida, valgui la redundància, d'humanitat. Una humanitat que cada personatge va desvelant, des del més gran al més jove, en un procés d'autodestrucció que l'habilitat dramàtica de l'autor fa que els espectadors el vagin descobrint enmig de converses que semblen trivials. Cal advertir els espectadors amants de l'acció que, durant hora i mitja, la trama no planteja bo i res, ni es nua ni es desenllaça a voluntat de l'autor sinó que només deixa passar la vida per davant.

El director Mario Gas ha reactivat la manera de fer i de dir de cadascun dels personatges, amb un repartiment compacte i atractiu, i amb una escenografia que deixa les dues plantes de l'apartament del Chinatown novaiorquès a la vista dels espectadors i amb diàlegs que a vegades s'alternen entre els personatges que són a la planta de dalt i els que són a sota. Pòquer d'asos per a una obra amb una carta de vuit de cors amagada a la màniga.

Tots els intèrprets de l'obra «Humans» en una de les escenes al Teatre Romea.

© David Ruano

«HUMANS»,

de Stephen Karam

VERSÍO: Ernest Riera

INTÈRPRETS: Jordi Andújar, Jordi Bosch, Lluïsa Castell, Miranda Gas, Maife Gil, Candela Serrat

DIRECCIÓ: Mario Gas

Festival Grec 2018. Teatre Romea, Barcelona. Fins al 12 d'agost

AMB BON HUMOR

CRÍTICA LITERÀRIA

PERE FÀBREGUES
Llibreter

Per conèixer la història de veritat

FRANCESC CANOSA FARRAN
Sixena: la croada de la memòria
Editorial Fonoll, 2018, 271 pàg.

He gaudit d'aquest llibre en la seva tercera edició, fet que cal remarcar, perquè la primera edició és d'aquest any, i això no és freqüent en llibres que estan entre els d'història, política i un bon pessic d'humor, almenys en les seves formes.

En la definició del llibre que trobareu a la contraportada ja ens avisa que aquest no és un volum sobre la guerra de l'art i que cal superar el conflicte entre Catalunya i Aragó per les 97 peces artístiques que tantes pàgines i pantalles han omplert darrerament. La cosa va més enllà.

El relat, ben documentat, va a fons i, tal com diu el títol, és una autèntica croada a favor de la memòria que ens han volgut canviar amb nocturnitat o encara pitjor, amb enganys i força mala fe.

L'autor enfoca bé el tema i ens fa veure de quina manera tan miserable ens volen fer passar per quasi lladres els qui van salvar i restaurar aquestes peces. Tot un muntatge per distreure l'atenció del nucli en què es demostra que Sixena és la prova, o una altra demostració, de com s'han fet, de malament, o amb mala intenció, les accions reivindicatives d'unes obres d'art, quan el que hi ha és una lluita entre el record i l'oblit d'aquest monestir-frontissa, entre Catalunya i Aragó, on les lluites de reis, prínceps, comtes, fins a papes i tot un món de personatges i d'interessos van destrossar els futurs normals dels pobles afectats. Aquí és on rau la història de veritat.

L'obra escrita amb una habilitat literària exquisida, té, pel meu gust, un excés d'ironia que pot distreure la lectura punyent i seriosa que demana el tema. He de reconèixer, però, que aquest sentit de l'humor ens salva d'una amargor que ens podria dur a un enuig poc útil. Potser el mateix autor, amb el material que arriba a tenir, ens podria obsequiar amb un nou llibre només de dades històriques i documentació concreta, però això ja són figures d'un altre paner... o del mateix.

Lectura imprescindible per a qui vulgui conèixer en profunditat aquesta nostra història.

RAUXA

Elogi de Grècia (i II)

La incapacitat de la Grècia contemporània per governar-se es tradueix en inestabilitat política i econòmica, i en la catàstrofe cíclica dels devastadors incendis, enguany més mortífers que mai. Els grecs semblen portar la desgràcia amb ells i, tanmateix, és un poble que suscita una atracció irresistible.

Si Ulisses tornés a navegar per l'Egeu reconeixeria totes les platges i cales que va veure fa tants segles, intocades per la lletja febre del ciment. Les illes estan esquitxades de petites ermites blanques que destaquen enmig dels conreus de secà; el cristianisme ho impregna tot, però sense rigidesa, amb una naturalitat sorprenent. Els grecs conserven el do de l'art: quan es pon el sol relleven les cigales i canten i toquen música tradicional, la seva, sense gaires concessions a les modes internacionals. Com feien els seus avantpassats de la Grècia clàssica, omplen a vessar els mateixos teatres i tornen a assistir a les tragèdies de Sòfocles. Els grecs d'ara potser no són els del temps de Plató, però són tan grecs com els d'aleshores. Encara que transformada, han conservat la llengua, i lliures o sotmesos són l'únic poble d'Europa que ha mantingut la identitat pròpia al llarg de gairebé 3.000 anys. Els grecs no són ben bé occidentals, però són plenament europeus, d'una europeïtat tant o més vàlida que la nostra.

EDUARD BRUFAU

Agenda

RECURSOS A LA XARXA

Per Juanjo Fernández

LA RELIÉS DE CINE, I FA DE BON MIRAR!

reliesdecine.blogspot.com

Susana García és professora de Religió a Secundària, a Astúries, i té un blog magnífic on publica pel·lícules interessants per a la classe de Religió, per a la Pastoral... i per poder tractar temes importants! Sinopsi, relació amb el currículum, frases de les pel·lícules, valoracions, activitats... també podeu seguir-la a Twitter: @reliesdecine

Barcelona

ORGUE

El **dimecres 8 d'agost**, a les 20.30, centenari de l'orgue de la parròquia de Sant Andreu de Llavaneres. Conferència L'orgue: 100 anys omplint de música l'església de Llavaneres amb Albert Blancafort.

MONESTIR DE PEDRALBES

El **dijous 9 d'agost**, a les 19.00, visita i taller Herbarius. *Plantes i remeis a l'edat mitjana* amb Joan Solé (tel. 932 563 427).

SANTA CLARA

El **divendres 10 d'agost**, a les 19.00, primeres vespres, missa de la solemnitat i trànsit; el **dissabte 11**, a les 18.00, vespres; a les 19.00, missa solemne i petit refrigeri. Monestir de Pedralbes de Barcelona.

FESTA DE L'ASSUMPTA

El **dimarts 14 d'agost** es col·loca al temple la imatge de la talla de la Mare de Déu adormida en una artístic lilit; a les 17.30, celebració comunitària de la Penitència; a les 19.00, primeres vespres solemnes: el **dimecres 15**, a les 11.30, eucaristia concelebrada predicada pel Dr. Joan Carles Montserrat. Missa de Lourdes de Jean-Paul Lécot (cor de música sacra de la Concepció amb Llorén Santana a l'orgue); a les 19.00, processó pel claustre portant la imatge de la Mare de Déu adormida amb la participació de les religioses assistents a l'acte i segones vespres solemnes. Basílica de la Puríssima Concepció, c/ Aragó, 299 – Barcelona.

Sant Feliu de Llobregat

FESTIVAL INTERNACIONAL ORGUE DE MONTSERRAT

El **dissabte 11 d'agost**, a les 21.00, a la basílica de Santa Maria de Montserrat, concert de Naji Hakim amb obres pròpies i improvisacions sobre temes marians litúrgics de diferents tradicions.

Solsona

MUSEU DIOCESÀ I COMARCAL

El **dissabte 11 d'agost**, a les 11.00, activitat familiar teatralitzada El tresor de l'Andreu de cal Xic. Reserves: tel. 973 482 101.

Terrassa

FERTILITAT

Els **dissabtes 15 i 29 de setembre, 13 i 27 d'octubre, i 10 i 24 de novembre**, a les 11.00, curs de reconeixement natural de la fertilitat O. Billings al Centre d'Orientació Familiar de la diòcesi de Terrassa (<http://cof.bisbatdeterrassa.org>).

Urgell

AMICS DE NÚRIA

Fins al **13 de maig del 2019** es poden presentar els treballs al II Concurs de Dibuix per a nens de 6 a 12 anys *La Vall i el santuari de Núria*. Més informació: info@amicsdenuria.cat.

PREGUEM PER LES INTENCIONS DEL PAPA

Perquè les grans opcions econòmiques i polítiques protegeixin la família

Catalunya Cristiana

SUBSCRIPCIONS ANUALS EN CATALÀ O CASTELLÀ

Catalunya, resta de l'Estat espanyol i Andorra: 145 €

Gibraltar i Portugal: 145 €

Resta d'Europa: 222,99 €

Amèrica i Àfrica: 254,19 €

Àsia i Oceania: 325,43 €

Membre de l'APPEC
Associació de Publicacions
Periòdiques en Català

El setmanari rep l'ajut del
Departament de Presidència de la
Generalitat de Catalunya

www.catalunyacristiana.cat

/catalunyacristiana

@catcrist

Director: Mn. Jaume Aymar i Ragolta

Redactors: Eduard Brufau, Miquel Àngel Codina, Macià Grau, Rosa M. Jané, Carme Munté, Joan Andreu Parra, Rosa Peraire

Lingüista: Montserrat Pibernat

Arxiu i fotografia: Eulàlia Grande

Corresponsals: Víctor Gay, GIRONA; Miquel Àngel Martín, LLEIDA; Cristina Sánchez, MALLORCA; Júlia Ayala, SOLSONA; Joan Boronat, TARRAGONA; Víctor M. Cardona, TORTOSA; Xavier Bisbal, VIC; Javier Molina, EL CAIRE; Ana Alba, JERUSALEM

Col·laboradors d'aquesta setmana: Pilarín Bayés, Agustí Borrell, Agustí Codinach, Pere Fàbregues, Dani Font, Antonio Gil, Xavier Graset, Joan Guerrero, Joan Guiteras, Jordi Maragall, Joan A. Mateo, Valentí Miserachs, Victòria Molins, Glòria Monés, Consol Muñoz, Francesc Nicolau, Joan Pallarès-Personat, Quique, Mercè Raga, Ignasi Ricart, Josep Rius-Camps, Lluís Serra, Valentí Serra, Leticia Soberón, Andreu Sotorra, Sebastià Taltavull, Joan Viñas, Bàrbara Virgil, P-J Ynaraja

Redacció, administració, publicitat i promoció:

C/ Comtes de Bell-lloc, 67-69 - 08014 BARCELONA
Tel. 934 092 810, Fax 934 092 775

a/e: redaccio@catalunyacristiana.cat
(Redacció)

a/e: administracio@catalunyacristiana.cat
(Administració i subscripcions)

a/e: publicitat@catalunyacristiana.cat
(Publicitat)

Fundadors: Mn. Joan E. Jarque i Mn. Francesc Malgosa

Edita: Fundació Catalunya Cristiana per a l'evangelització i la cultura

Administració: Isabel Giral (comptabilitat), Janet Duatis (subscripcions)

Autoedició i compaginació: Carlos Aguado

Impressió: Impressions Intercomarcals, SA Ctra. C-1.411, Km 34. Polígon industrial El Cementiri.

Tel. 938 788 403. Fax 938 788 212 - 08272 SANT FRUITÓS DE BAGES - DLB 14.387/79

MERCÈ RAGA / CARME MUNTÉ

En el darrer missatge amb motiu de la Jornada Mundial de les Comunicacions Socials, el papa Francesc alertava sobre les *fake news* o notícies falses. És un tema de gran actualitat que ocupa i preocupa els ciutadans, els governs i els mateixos mitjans de comunicació. Un dels professionals que també se n'ocupa és el periodista Marc Argemí, director de Sibilare, consultoria de comunicació estratègica especialitzada en credibilitat i rumors.

Com podem detectar una notícia falsa?

És un text inventat, de forma total o parcial, amb aparença de realitat. El podem rebre a través d'una cadena de WhatsApp, de les xarxes socials o de paraula.

Abans no n'hi havia?

Sempre n'hi ha hagut. Hi ha qui diu que l'expressió *fake news* és una manera comercial de referir-nos a les mentides i que, per als periodistes, el fet d'estar al servei d'explicar la realitat del que ha passat, o almenys d'acostar-s'hi, només és un ideal. Així mateix, molta gent reconeix que no llegeix el diari per trobar-hi la veritat sinó per confirmar les seves opinions. Podem acabar completament empatxats de notícies que ens confirmen que les coses són com les pensem, quan de fet això és l'excepció. És a dir, moltes vegades passen coses que no ens agraden, però que cal acceptar tal com venen. Hi ha mitjans i professionals que saben que, explicant la veritat tal com és, vendran menys diaris que si diuen el que la gent vol sentir. A partir d'aquí, moltes vegades, amb l'objectiu comercial de vendre més diaris, o amb l'objectiu polític de guanyar eleccions, expliquen el que els convé i ho fan a la seva manera. Ara les *fake news* són més fàcils de produir i de difondre.

Marc Argemí, periodista expert en credibilitat i rumors

«Hem de consumir responsablement les notícies»

Relacionem les *fake news* amb el periodisme però nosaltres també podem generar-ne en el nostre dia a dia?

Normalment, la intencionalitat no és necessària i, per tant, de vegades fem *fake news* involuntàriament. De fet, s'ha estudiat com funcionen els rumors i el boca-orella. S'han fet experiments en què s'explica un missatge que és cert, però a mesura que es va transmetent arriba un moment en què, sense mala voluntat per part de ningú, acaba adoptant les mateixes formes: es caricaturitza; se'n destaca allò més cridaner; se'n redueix el contingut... I així successivament! Hi ha una qüestió relacionada amb la responsabilitat i l'honestetat personal. Així, hi ha persones que, com que volen ser el centre d'atenció, si el que tenen per explicar no és prou espectacular o no compten amb totes les dades, opten per inventar-se'n de noves per fer-homés cridaner. En canvi, n'hi ha d'altres

que optaran per no explicar-ho. També hi ha una altra qüestió sobre la qual el papa Francesc alerta: les notícies falses solen ser sensacionalistes i, per tant, acostumen a tenir molta audiència. La pregunta, doncs, és: com es restitueix la fama d'una persona a la qual s'ha calumniat?

Quines són les eines per contratacar-les?

El que podem fer és sotmetre'ns a una dieta informativa sana i saludable. Les notícies alimenten la nostra visió de la realitat i, si no la volem gaire edulcorada o tergiversada, les hem de consumir responsablement: mirar-ne la composició, quins fets m'expliquen, veure si les podem contrastar, quines interpretacions ens ofereixen, si el fabricant ens mereix confiança... Així, davant d'una informació anònima hem d'anar amb molta precaució, preguntar-nos qui ha fabricat la notícia i amb quina intenció.

Vallirana, 2013.
150 persones evacuades.

EN UN INCENDI, NO NOMÉS PERDEM UN BOSC.

En els darrers 15 anys els incendis han cremat 65.653 hectàrees a Catalunya, amb un balanç de milers de persones evacuades, nombrosos danys materials i econòmics, desenes de persones ferides i fins i tot víctimes mortals. Evitar-ho és responsabilitat de tothom.

El foc ens toca de prop.

#NoNomésBosc

Diputació
Barcelona

112
emergències

Generalitat
de Catalunya